

RIS.3943

**Meerjaren Ontwikkelings-
programma Stedelijke
Vernieuwing Emmen
2010-2014**

Investeringsopgave van de gemeente Emmen
Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (ISV 3)

Inhoud

1 Inleiding	7
1.1 Nieuwe werkwijze ISV-3	7
1.2 Decentralisatie	7
1.3 Afspraken op hoofdlijnen	8
1.5 Verantwoording	8
1.6 Beschikbare ISV middelen	8
1.7 Monitoring	9
2 Landelijke doelstellingen stedelijke vernieuwing	11
2.1 Integrale doelen van het Rijk	11
2.2 Doelstellingen ISV-3	11
3 Regionale en lokale doelstellingen	15
3.1 Integrale doelen van de regio	15
Delftlanden	16
Centrumontwikkeling Atalanta	16
3.2 Integrale doelen van de gemeente Emmen	16
3.3 Gemeentelijke doelstellingen binnen ISV-3 beleidskader van het Rijk	17
4. Hoe staat Emmen er voor?	27
4.1 Hoe is de kwaliteit van wonen in Emmen?	27
4.2 Hoe is de kwaliteit van leefbaarheid en veiligheid in Emmen?	28
5. Afspraken met het Rijk	31
5.1 Afspraken vergroting van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad	31
Wat gaan we daarvoor doen?	31
5.2 Afspraken t.b.v. verbetering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving	32
Wat gaan we daarvoor doen?	32
5.3 Afspraken t.b.v. verbetering van een gezonde en duurzame leefomgeving	33
Wat gaan we daarvoor doen?	33
5.4 Financiën en hoe gaan we afspraken realiseren?	35

1 Inleiding

1.1 Nieuwe werkwijze ISV-3

Het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV) vloeit voort uit de Rijksnota stedelijke vernieuwing van 1996.¹ Deze Nota constateerde een toenemende druk op het stedelijk gebied door werkloosheid, verslechterde leefkwaliteit en het wegtrekken van zowel mensen met hogere- en middeninkomens als van bedrijvigheid. Het Rijk hecht daarom grote waarde aan de revitalisering van steden. Het ISV heeft een wettelijke grondslag met de per 1 januari 2000 in werking getreden Wet stedelijke vernieuwing (Wsv). De Wsv bevat het instrumentarium dat het Rijk inzet ten behoeve van programmasturing door gemeenten en richt zich specifiek op het fysieke domein.

Het ISV geldt voor alle gemeenten in Nederland. Totaal 31 gemeenten waaronder Emmen maken met het Rijk afspraken op hoofdlijnen over te bereiken doelen met het ISV. Voor de overige, niet rechtstreekse gemeenten zijn de provincies budgethouder.

De verdeling van de budgetten over de rechtstreekse gemeenten en de provincies is vastgelegd in het Besluit aanwijzing rechtstreekse gemeenten en verdeelsleutel stedelijke vernieuwing (wijziging verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014). De AMVB beleidskader ISV-3 geeft invulling aan de landelijke doelstellingen en werkwijze voor het investeringstijdvak 2010-2014. Daarin wordt vooruitgelopen op decentralisatie van het ISV in 2011. De inhoudelijke samenwerking stopt echter niet per 2011.

1.2 Decentralisatie

Gemeenten spelen de hoofdrol bij stedenbeleid (zoals wijkaanpak en stedelijke vernieuwing). Zo bepaalt de Wsv dat de gemeenteraad zorg draagt voor stedelijke vernieuwing. Het Rijk draagt zorg voor de bevordering en ondersteuning ervan. Om de regierol van rechtstreekse gemeenten en provincies te versterken wordt het ISV met ingang van 2011 als een decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds opgenomen. Het jaar 2010 is nog een overgangsjaar waarin het budget rechtstreeks wordt uitbetaald.

Een decentralisatie-uitkering is vrij te besteden geld, dat tot de algemene middelen van het Gemeentefonds behoort. De financiële verantwoording vindt daarom plaats aan de Gemeenteraad en niet meer aan het Rijk. Door een decentralisatie-uitkering blijft het ISV in het Gemeentefonds herkenbaar en is een toegesneden toedeling van middelen naar gemeenten mogelijk. Dit op basis van een ISV-verdeelsleutel.

Een decentralisatie-uitkering maakt, in tegenstelling tot de algemene uitkering, tevens mogelijk in partnerschap tussen Rijk en gemeenten en tussen Rijk en provincies op hoofdlijnen afspraken te maken over te bereiken doelen, inclusief de wijze waarop de steden, provincies en het Rijk de voortgang hiervan monitoren.² Het gaat daarmee om een substantieel andere invulling van prestatieafspraken en verantwoording dan die bij ISV-2. Bij

¹ Kamerstukken II 1996/1997, 25 427, nr. 2

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 7000 VII, nr. 40, pag. 4 en 9

ISV-2 was er nog een directe relatie tussen de prestatieafspraken en verantwoording en de financiële, door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

1.3 Afspraken op hoofdlijnen

Rijk en gemeenten willen samen invulling geven aan stedelijke vernieuwing. Zij maken afspraken over te realiseren doelstellingen op lokaal niveau. Omdat deze afspraken vanuit het lokale niveau worden gemaakt, is er sprake van maatwerk.

Daarmee komt het partnerschap tussen Rijk en gemeente tot uitdrukking. De gemeente werkt in een eigen plan uit hoe zij vorm geeft aan de afspraken.

Tegen deze achtergrond heeft het Rijk voor het investeringstijdvak 2010- 2014 de volgende algemene doelstellingen van stedelijke vernieuwing geformuleerd:

1. bevordering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad voor zover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens;
2. bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving;
3. bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving in het algemeen en meer in het bijzonder ten aanzien van bodem, geluid en binnenstedelijke luchtkwaliteit.

Deze doelstellingen fungeren voor Emmen als referentie bij hun aanpak en geven richting aan het gemeentelijke besluitvormingsproces over de lokale invulling van de rijksdoelstellingen.

Over de wijze waarop de gemeente haar eigen doelstellingen uitvoert, worden geen afspraken gemaakt. Dat is een lokale aangelegenheid, waarbij ook andere partijen een rol spelen. Het gaat onder andere om corporaties, maatschappelijke organisaties en burgers. De oude situatie waarin het Rijk met steden prestatieafspraken maakte over uitvoeringsplannen met dito verantwoording komt in ISV-3 dus te vervallen.

1.5 Verantwoording

Financiële verantwoording aan het Rijk is, in tegenstelling tot een brede doeluitkering, niet aan de orde. Rijk en gemeenten monitoren de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen via onder andere landelijke monitoring en via gemeentelijke monitoringsystemen. Indien de gemeentelijke doelstellingen van stedelijke vernieuwing naar het oordeel van het Rijk onvoldoende zijn bereikt, gaat het Rijk in gesprek met de gemeente. In het uiterste geval kan het Rijk gebruik maken van het generieke toezichtinstrument taakverwaarlozing, zoals dat is opgenomen in de Financiële-verhoudingswet.

Als de gemeente de met het Rijk gemaakte afspraken niet of niet naar behoren uitvoert én dit de gemeente kan worden aangerekend, dan kan het Rijk gebruik maken van het reguliere toezichtinstrumentarium voor decentrale overheden.

In het uiterste geval kan dit leiden tot een bijstelling van ISV-budget vanaf het volgende ISV-investeringstijdvak 3 (2015 en verder). Hiervan zal echter pas sprake zijn nadat bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden. Terugvordering van budget is bij een decentralisatie-uitkering niet mogelijk.

1.6 Beschikbare ISV middelen

Voor de realisering van de afspraken kan de gemeente gebruik maken van het beschikbare ISV-budget. Daarnaast kan de gemeente ook andere rijksmiddelen en Europese subsidies inzetten, evenals eigen investeringen en bijdragen van corporaties of andere partijen. Het ISV werkt dan als triggermoney: het stimuleert andere partijen om ook te investeren in de stedelijke vernieuwing.

De verdeling van de budgetten over de rechtstreekse gemeenten en de provincies is vastgelegd in het Besluit aanwijzing rechtstreekse gemeenten en verdeelsleutel stedelijke vernieuwing (wijziging verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014).

Voor Emmen zijn in de periode 2010-2014 de volgende budgetten in het vooruitzicht gesteld:

- **Herstructurering indicatief:** € 2.748.474,-
- **Bodem indicatief:** € 1.450.000,-

In z'n totaliteit komt dit neer op € 4.198.474, afgerond 4,2 miljoen. Dit is een onverdeeld budget dat de gemeente zelf kan inzetten op zaken die bijdragen aan de drie Rijksdoelen genoemd in het beleidskader ISV-3 en op een zodanige wijze dat we de afgesproken doelstellingen met het Rijk realiseren.

In aanvulling op dit budget heeft de gemeente Emmen het Investeringsfonds Woningbouw beschikbaar, met een budget van € 3.000.000. Hieruit kunnen ondermeer het aankopen en duurzaam energetisch aanpassen dan wel vervangen van langdurig te koop staande eigen woningen in het segment tot circa € 125.000 worden gerealiseerd. Het doel van fonds is om de doorstroming in de koopsector te bevorderen, de kwaliteit van de goedkope koopsector te verhogen en wijkkwaliteit te stimuleren. Dit Fonds is daarmee een gemeentelijke bijdrage aan de stedelijke vernieuwing en daardoor aanvullend op het ISV.

Met het Lokaal Akkoord wordt beoogd om aanvullende afspraken te maken voor de gezamenlijke inzet van middelen door corporaties en gemeente voor de realisering van projecten voor de herstructurering van woningbouw.

In dit MOP wordt voorgesteld om met het Rijk nu alleen afspraken te maken voor het deel waarvoor het rijksgeld uitvoeringsmogelijkheden biedt. Na het tot stand komen van het Lokaal Akkoord zullen de daarmee te realiseren effecten aan het Rijk worden bekend gemaakt. Het MOP geeft daarvoor wel de ambitie weer.

1.7 Monitoring

Stedelijke vernieuwing levert een belangrijke bijdrage aan de kabinetsdoelstelling om te komen tot aantrekkelijke, vitale en leefbare steden. Bij stedelijke vernieuwing is de centrale rol voor gemeenten weggelegd. Het Rijk wil zicht hebben op de voortgang van de stedelijke vernieuwing op zowel landelijk, provinciaal als stedelijk niveau.

Monitoring door het Rijk

Bij decentralisatie van het ISV en sturing op hoofdlijnen past echter terughoudendheid ten aanzien van de door het Rijk gevraagde interbestuurlijke informatie. Anderzijds vergt decentralisatie 'checks and balances' tussen Rijk en gemeenten en Rijk en provincies. Het Rijk heeft bovendien vanuit de optiek van partnerschap een informatiebehoefte om de ontwikkelingen ten aanzien van stedelijke vernieuwing te kunnen volgen, het rijksbeleid te evalueren en door te ontwikkelen als onderdeel van het Stedenbeleid. Het Rijk heeft tijdig signalen nodig als het beleid of de decentralisatie, bijvoorbeeld als gevolg van actuele ontwikkelingen, om bijstelling vraagt, maar ook om successen te verbreden naar andere beleidsterreinen.³

Het Rijk zal zijn eigen landelijke doelstellingen monitoren. Dat gebeurt door gebruik te maken van bestaande monitorinformatie. Het Rijk zal dit doen op het niveau van de G31 in

³ Zie het kabinetsstandpunt op het advies van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 700 VII, nr. 40, pag. 7

relatie tot de rest van Nederland. Daartoe kan het Rijk gebruik maken van de zgn. Stadsfoto en de Leefbarometer. Ook zal het Rijk op stadsniveau en op provinciaal niveau de landelijke doelstellingen meten. Dit voor het maken van afspraken tussen Rijk en gemeenten over lokale doelstellingen en het eventueel bespreken van de voortgang hiervan. Hiervoor zal geen additionele informatie aan gemeenten worden gevraagd.

Monitoring door de gemeente Emmen

De gemeente Emmen is verantwoordelijk voor de monitoring van de met het Rijk gemaakte afspraken. Het college van B&W legt hierover verantwoording af aan de gemeenteraad. De gemeente informeert hiermee het Rijk over de voortgang van de afspraken. De gemeente kan voor het monitoren van de voortgang gebruik maken van landelijke monitorinstrumenten of van eigen monitorinstrumenten. In het laatste geval dient de gemeente er zorg voor te dragen dat de wijze van monitoring betrouwbaar is en gedurende de ISV-periode ook voor het Rijk beschikbaar is.

De monitorinformatie van het Rijk en de gemeente worden aan elkaar gespiegeld. Zo ontstaat vanuit twee invalshoeken een beeld over de voortgang van stedelijke vernieuwing. De resultaten van het monitoren zullen begin 2013 en begin 2016 worden gepubliceerd. De resultaten van 2009 gelden als nulmeting; deze zullen begin 2010 verschijnen. Over de wijze van monitoring en het elkaar wederzijds informeren over de uitkomsten maken Rijk en gemeente afspraken in dit convenant.

Monitoring van milieudoelstellingen

Met betrekking tot de monitoring van milieuafspraken geldt dat de voortgang van de ISV-bodemsaneringsopgave jaarlijks door gemeenten en provincies wordt gerapporteerd aan het Rijk als onderdeel van de totale bodemsaneringsopgave. Voor Luchtkwaliteit monitort het Rijk jaarlijks in het kader van het NSL de voortgang ten aanzien van stikstof dioxide en fijnstof. Voor verkeerslawaaï vindt geen monitoring door het Rijk plaats.

Indien uit de monitorinformatie blijkt dat de gemeente Emmen negatief afwijkt van de met het Rijk afgesproken doelstellingen ten aanzien van stedelijke vernieuwing, zal het Rijk met ons in overleg treden. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat Emmen – los van de uitkomst van de monitorgegeven - zelf aangeeft dat het niet goed gaat. Beide situaties kunnen aanleiding zijn voor een inhoudelijke verdiepingsslag (bijvoorbeeld met behulp van een stadsfoto), voor aanvullende facilitering door het Rijk (bijvoorbeeld met kennis of menskracht) of voor gerichte maatregelen van gemeenten of andere lokale partijen of de provincie.

Over de invulling, de voortgang van ISV-3 zal de minister de Tweede Kamer op hoofdlijnen in 2010, respectievelijk 2013 informeren. In 2016 zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de resultaten en effecten van ISV-3.

2 Landelijke doelstellingen stedelijke vernieuwing

2.1 Integrale doelen van het Rijk

Dit kabinet zet in op krachtige, vitale steden. Steden waar mensen graag willen wonen en waar bedrijven zich bij voorkeur vestigen. Steden met een hoog voorzieningenniveau en leefbare en toekomstbestendige wijken. Een krachtige stad biedt mensen kansen om zich op te werken, om te stijgen op de sociale ladder. Het Rijk ondersteunt de steden bij hun opgaven. Het stedenbeleid wordt voortgezet, maar de aanpak van het stedenbeleid wordt op belangrijke onderdelen anders. ISV 3 is een uitvloeisel van het nieuwe stedenbeleid.

De aanpak van het stedenbeleid voor de periode 2010-2014 staat beschreven in de brief 'Stedenbeleid vanaf 2010' van 24 oktober 2008 (Kamerstukken II, 2008/2009, 31 757, nr. 1) en is behandeld in het Algemeen Overleg hierover met de Commissie WWI van de Tweede Kamer op 12 februari jl.

2.2 Doelstellingen ISV-3

Het ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) levert een belangrijke bijdrage aan de vitaliteit en (fysieke) leefbaarheid van steden en wijken. Met het ISV streeft het Rijk naar duurzame, vitale en leefbare steden en wijken en naar ruimte voor verschillende wensen van bewoners.

Tegen deze achtergrond heeft het Rijk voor het investeringstijdvak 2010-2014 de volgende algemene doelstellingen van stedelijke vernieuwing vastgesteld

1. vergroting van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad;

Deze doelstelling betreft de aanpak van de verouderde woningvoorraad in steden. Veroudering op zich is geen probleem. Wel is veroudering een probleem als dit samengaat met een achterblijvende kwaliteit van de woning en/of de woonomgeving. De verwachting⁴ is dat in diverse wijken de veroudering in de komende jaren zal doorzetten met negatieve gevolgen voor de leefbaarheid in deze wijken.

De veroudering van de woningvoorraad kan daarnaast betrekking hebben op woningen die niet meer voldoen aan de wensen van (toekomstige) bewoners. Het kan hierbij gaan om woonwensen op het gebied van woningisolatie, energiezuinigheid⁵ of indeling van de woning. Ook het doorbreken van een eenzijdige woningvoorraad in bepaalde wijken past hierbij. Bovenstaande kan aanleiding zijn voor het vervangen van woningen, grondige renovatie, de verkoop van woningen en combinaties hiervan.

Verbetering en differentiatie van de woningvoorraad gaan hand in hand. Veel steden hebben wijken met een eenzijdige woningvoorraad en dan vooral concentraties van gestapelde woningen in de goedkope huur. Dit kan leiden tot stadswijken met concentraties van kwetsbare groepen. Vroeg naoorlogse stadswijken hebben in de afgelopen decennia moeten concurreren met nabijgelegen gebieden, waar kwalitatief betere woningen en woningmilieus werden gebouwd. Het gevolg was een selectieve uitstroom van midden- en hogere inkomens

⁴ Winsemius-brief

⁵ Het Rijk heeft als prioriteit benoemd het bevorderen van energiezuinigheid in de (bestaande) woningvoorraad in het kader van Schoon en Zuinig.

uit deze stadswijken. Uit onderzoek⁶ blijkt echter dat er een groeiende voorkeur van midden- en hogere inkomens voor een stedelijke woonomgeving is, maar dat de door hen gewenste woningen schaars zijn in de steden. Daarom is het van belang dat de stedelijke woningvoorraad niet alleen van betere kwaliteit is, maar dat er ook meer woningen komen van een zodanige kwaliteit dat deze voldoen aan de wensen van midden- en hogere inkomens. Ook is het van belang dat er voldoende geschikte woningen komen voor bijvoorbeeld senioren en gehandicapten.

Voor zowel de verbetering als differentiatie van de woningvoorraad kunnen gemeenten en corporaties een aantal ingrepen plegen. Door sloop-nieuwbouw kunnen wijken een impuls krijgen. Ook renovatie kan een bijdrage leveren aan het verbeteren van de huidige stedelijke woningvoorraad en leefbaarheid. De praktijk laat zien dat deze ingrepen vaak ook de motor zijn voor sociale investeringen in aandachtswijken. Ook de transformatie van bedrijfslocaties en kantoren behoort tot het scala van ingrepen die kunnen zorgen voor een meer gedifferentieerde woningvoorraad.

Daarnaast kan het van belang zijn om bestaande stedenbouwkundige kwaliteiten te behouden en te benutten. Kerken en scholen hebben vaak een monumentale kwaliteit en verdienen – wanneer ze niet meer in hun oorspronkelijke functie worden gebruikt - om die reden een tweede leven. Ze kunnen dan als oude icoon fungeren in een nieuwe omgeving.

Ondanks nieuwe herstructureringsinitiatieven zullen sommige stadswijken het moeilijk hebben in de concurrentieslag met aantrekkelijke binnenstedelijke locaties en locaties in de uitleggebieden. Het is daarom van belang het beleid voor afzonderlijke wijken vormen te geven vanuit een stadsbreed en regionaal perspectief. Dit gebeurt onder meer in het kader van de verstedelijkingsafspraken. Hierbij is het mogelijk om op regionaal niveau afspraken te maken over bijvoorbeeld een betere verdeling van de goedkopere woningvoorraad over de centrale stad en de randgemeenten.

2. verbetering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving;

Goed wonen vereist niet alleen een goede woning, maar ook een prettige en veilige woonomgeving. Dit betekent een woon- en leefomgeving met voldoende voorzieningen en kwaliteit van de openbare ruimte. Een grotere mate van functiemenging van wonen, werken en voorzieningen kan bijdragen aan de levendigheid en veiligheid van wijken, maar is geen doel op zich.

Groen en water in of nabij de wijk kunnen bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid. Dit geldt evenzeer voor de aanwezigheid van voldoende recreatievoorzieningen en sportvoorzieningen, zoals trapveldjes en sportpleinen. Hierbij zijn mogelijk ook verbindingen tot stand te brengen met recreatiegebieden en groenverbindingen buiten het stedelijk gebied. Ook kunnen gemeenten gericht investeren in de leefomgeving om ontmoetingen van bewoners in de wijk te stimuleren.

Bij een veilige woonomgeving gaat het om de veiligheid in de openbare ruimte. Het kan gaan om fysieke investeringen, zoals voldoende verlichting of andere maatregelen die een bijdrage leveren aan (een gevoel van) veiligheid.

3. verbetering van een gezonde en duurzame leefomgeving.

⁶ Socrates

De doelstelling van het verbeteren van een gezonde en duurzame leefomgeving heeft vooral betrekking op de kwaliteit van bodem, geluid en lucht. Er zijn lokaal diverse hardnekkige milieuproblemen op het terrein van bodem, geluid en lucht. Veel woningen in stedelijk gebied zijn te zwaar belast door geluid en/of luchtkwaliteit. Dit brengt aanzienlijke gezondheidsrisico's met zich mee, evenals een verminderd woongenot.

Voor het bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving fungeren de reeds gemaakte saneringsafspraken tussen Rijk en gemeenten als referentie.⁷ Deze zijn deels outputgericht.

Bodem

Voor het bodembeleid zet het Rijk in op een transitie naar een 'bodemontwikkelingsbeleid'. IPO, VNG, de Unie van Waterschappen en de minister van VROM (mede namens de staatssecretaris van V&W) sluiten hierover een Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties.⁸ Dat convenant heeft betrekking op alle bodemmiddelen, circa € 900 miljoen, die via drie geldstromen worden uitgekeerd:

- de decentralisatie-uitkering bodem (vanaf 2010 de opvolger van de Wet bodembescherming);
- het ISV, en
- de Bedrijvenregeling.

Geluid

Wat betreft geluidsoverlast is in Nederland een groot aantal woningen langs wegen te zwaar belast. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de geluidssanering van deze op de zogenaemde A-lijst voorkomende woningen langs wegen, niet zijnde rijkswegen. Die A-lijst betreft woningen die in het verleden al zijn gemeld en voldoen aan de criteria van het tweede lid van artikel 126 van de Wet geluidhinder. Dat wil zeggen dat het woningen betreft die in 1986 een geluidbelasting van meer dan 65 dB(A) ondervonden en waar bij de melding het gemeentebestuur heeft verklaard dat het treffen van geluidwerende maatregelen aan de woningen de enige oplossing is die in aanmerking komt.

In de praktijk gaat het vooral om maatregelen als gevelisolatie. Hierover worden in het kader van het ISV voor de periode 2010-2014 afspraken gemaakt, gebaseerd op eerder met gemeenten afgesproken saneringsopgaven tot en met 2023. Dit wordt uitgedrukt in een standaard outputindicator, in zowel absolute aantallen als in een percentage van het totaal van deze woningen in die gemeente. Voor geluidssanering woningen langs zowel railinfrastructuur als rijkswegen is met ingang van 1 januari 2010 het ministerie van Verkeer en Waterstaat verantwoordelijk. Daarom worden over woningen belast door railverkeer en rijkswegen geen afspraken gemaakt in het kader van ISV-3.

Lucht

De luchtkwaliteit binnen de steden voldoet op veel plaatsen niet aan de EU-normen. Verbetering van de luchtkwaliteit in de stad is nodig om de gezondheidsrisico's voor bewoners te verminderen. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met de regio's, die in het voorjaar

⁷ Voor lucht Nationaal Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit: sanering gereed in 2015
Voor Bodem: Op basis van landsdekkend beeld sanering gereed in 2030. Op basis van Bodemconvenant beleidsdoelen voor 2015.
Voor geluid: Beschikking sanering verkeerslawaai sanering gereed in 2020.

⁸ Naar verwachting wordt het convenant mei 2009 getekend.

van 2009 worden vastgelegd in het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het Rijk stelt in het kader van het ISV ten behoeve van de vier grote steden aanvullend financiële middelen beschikbaar voor lokale maatregelen in verband met de hardnekkige knelpunten in die steden op het gebied van de luchtkwaliteit.

3 Regionale en lokale doelstellingen

3.1 Integrale doelen van de regio

Provinciaal Omgevingsbeleid

Het huidige Provinciaal Omgeving Plan⁹ is achterhaald en komt binnenkort te vervallen met de vaststelling van een nieuwe provinciale omgevingsvisie. In de nieuwe visie zullen voor wonen een drietal doelstellingen worden opgenomen:

- regionale afstemming van woningbouwplannen.

“Demografische ontwikkeling vergt samenwerking en afstemming in een regionale woonvisie”. De provincie Drenthe, de gemeenten Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn en Aa en Hunze werken op dit moment aan een onderzoek naar de effecten van lokale bevolkingskrimp. Deze zal zich vooral in het veenkoloniale gebied van deze gemeenten manifesteren.

-stimuleren van herstructurering

“Door veranderende bevolkingssamenstelling en krimp zal er volop aandacht moeten zijn voor kwaliteitsaanpassingen in de bestaande voorraad”.

-Ontwikkelen van specifieke, kleinschalige woonmilieus

“Profilering als woonprovincie met nieuwe kleinschalige woonmilieus”

Gebiedsopgave Stadsregio Emmen

De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn hebben met het Gebiedsdocument Stadsregio Emmen¹⁰ hun gezamenlijke integrale verstedelijkingsopgave voor de periode 2010 – 2020 aangegeven. Met dit document geven de deelnemende gemeenten aan overeenstemming te hebben over hun gezamenlijke opgaven met betrekking tot woningbouw, bereikbaarheid en economische ontwikkeling. De opgave gaat uitgebreid in op de stedelijke vernieuwing incl. herstructurering. Het Gebiedsdocument is in een gezamenlijke bijeenkomst van de bestuurders van de deelnemende gemeenten op 17 november 2008 vastgesteld.

Gebiedsagenda Noord 2010-2020, opgave Emmen

Met betrekking tot de verstedelijkingsopgave in de Stadsregio Emmen, zoals beschreven in de Gebiedsagenda Noord, hebben steden en provincies in Noord Nederland ambities afgesproken. In november 2009 wordt deze Gebiedsagenda in het Bestuurlijk Overleg MIRT besproken.

Verstedelijkingsopgave Stadsregio Emmen:

1. Emmen als sterke stedelijke kern gelegen binnen diverse (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Een sterke kern met een concentratie van hoogwaardige voorzieningen in een groot en ijl verzorgingsgebied waarin de bevolkingsdaling een zich snel ontwikkelend fenomeen is.
2. Binnen de stadsregio Emmen is bundeling van werken (economie), wonen en mobiliteit het uitgangspunt voor de verstedelijkingsopgave. Het stimuleren van duurzame economische ontwikkeling staat daarbij voorop, omdat dit de motor is voor de gewenste ontwikkeling (vgl. WRR rapport ‘stad en stijging’) in deze regio.
3. Een optimale bereikbaarheid is belangrijk hierbij. De komende jaren zal stevig geïnvesteerd moeten worden om de interne hoofdontsluitingsstructuur van Emmen

⁹ Provinciale Staten van Drenthe 7 juli 2004.

¹⁰ Besluit burgemeester en wethouders Emmen d.d. 16 december 2008

te verbeteren en op een hoger plan te krijgen. Deze is zowel voor de bereikbaarheid van het centrum van Emmen als voor de grootste bedrijvenlocatie (Bargermeer) van belang.

4. De stadsregio Emmen zet in op verhoging van de kwaliteit van het wonen met als doel de mismatch tussen aanbod en vraag weg te nemen en daarmee de aantrekkelijkheid van de stadsregio Emmen als woon- en leefomgeving naar de toekomst toe te borgen. Een sterkere differentiatie in woonmilieus is hiervoor essentieel.

Over de kwantitatieve woningbouwopgave voor Emmen in de periode 2010-2020 bestaat overeenstemming. Emmen zet voor de periode 2010–2020 in op een kwantitatieve woningopgave van zo'n 3700-3900 woningen bruto. Gezien de kwaliteit van de bestaande voorraad is een fors aantal onttrekkingen noodzakelijk. Circa 1100 tot 1350 woningen¹¹ zullen in deze tienjarige periode worden vervangen door nieuwbouw. Belangrijke delen van de huidige voorraad voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd (bouw fysisch, bouwtechnisch en woontechnisch).

Kwalitatief is de belangrijkste opgave het realiseren van woonmilieus en woningtypen die beter aansluiten bij de eisen van deze tijd en bij de wensen van de woonconsument. Daarbij ligt de nadruk op goedkope en middeldure huur meergezinswoningen en koop een- en meergezinswoningen in centrumstedelijk en groenstedelijke milieus.

De Vinex locatie Delftlanden en de binnenstad zijn belangrijke ontwikkelingslocaties voor woningbouw. Minimaal 40% van de uitbreidingsbehoefte wordt in het bestaande bebouwd gebied (BBG, grens 2000) gebouwd. De uitvoering van het EANN over energiezuinige woningbouw wordt bestuurlijk ondersteund.

De verplaatsing van het Dierenpark Emmen is dé opgave van Emmen op het gebied van stedelijke herontwikkeling en –vernieuwing in het komende decennium. De herontwikkeling van de vrijkomende locatie aan de Hoofdstraat, ongeveer 13 ha groot, tot een “mensenpark” waar wonen en (recreatieve) voorzieningen in een hoogwaardige en wervende opzet worden samengebracht, vergt een grote inspanning van de lokale en regionale overheden. Deze functieveranderingslocatie wordt in de loop van het derde ISV-tijdvak tot ontwikkeling gebracht. De uitvoering zal in de periode 2015-2020 plaats gaan vinden.

Delftlanden

De Delftlanden is de nieuwste uitbreidingswijk van de gemeente Emmen. Momenteel wordt fase 1 gebouwd. Noodzakelijk is dat het Masterplan Delftlanden voor fase 2 en 3 wordt herzien, om beter in te kunnen spelen op wat de markt vraagt. Er is vooral vraag naar meer landelijke c.q. dorpse woonmilieus in plaats van (groen)stedelijke woonmilieus. Fase 2 en 3, waarin de bouw van maximaal 1900 woningen wordt beoogd, dient nadrukkelijk gebaseerd te worden op een onderscheidend concept. Door de combinatie van verschillende functies (water, recreatie, wonen, landschap, landbouw) bij de omvorming van Buma Marchiene Wijk tot beekdal en/of waterberging liggen hier aanknopingspunten.

Centrumontwikkeling Atalanta

Het Dierenpark Emmen en het theater verhuizen in een geïntegreerd concept naar een nieuwe locatie Centrum-west (55 ha). Hier komt een eigentijds ‘belevenspark’ met unieke combinatie van natuur en cultuur, die binnen een straal van 500 m geen gelijke kent. Herontwikkeling van de vrijkomende dierenparklocatie (13 ha) in het centrum tot hoogwaardig ‘mensenpark’ met woningen en voorzieningen van allure. Een verbindingzone omvat de aanleg van een nieuw plein dat de Hondsrugweg overkluist en dient als ontmoetingsplein en verbinding tussen oud en nieuw.

3.2 Integrale doelen van de gemeente Emmen

Strategienota Emmen 2020

De Strategienota Emmen 2020¹² richt zich op de volgende belangrijke doelen voor Emmen:

- Emmen wordt een moderne industriestad
- Emmen werkt aan een veelzijdige productiestructuur
- Emmen werkt aan modernisering van de woningvoorraad

¹¹ Primos 2007

¹² September 2001

- Emmen blijft werken aan de verbetering van het een woon en leefklimaat

Ten tijde van de totstandkoming van de Strategienota Emmen 2020 werd de verwachting uitgesproken dat Emmen kan groeien naar 120.000 inwoners. Het woningbouwbeleid van Emmen richt zich ook nu nog op een forse toename van de bevolking op langere termijn maar houdt rekening met een gematigder groei. In het Gebiedsdocument wordt voor het komende decennium ingezet op 115.000 inwoners. Het woningbouwbeleid zet in op specifieke woonkwaliteiten en woonmilieus.

Structuurvisie Emmen 2020¹³

Een ambitie van Emmen is het willen zijn van een stedelijk centrum van en voor de regio, een stad met meer en andere werkgelegenheid, en een aantrekkelijke vestigingsplaats voor nieuwkomers.

Emmen kiest voor gedifferentieerde woonmilieus gericht op de vraag van huidige én nieuwe bewoners. Onder andere met de vaarverbinding Erica - Ter Apel worden nieuwe woonmilieus toegevoegd die aanvullend moeten zijn op het bestaande woonprogramma.

Demografische en economische invloed op de woningmarkt

De beoogde groei en ontwikkeling van de woningmarkt wordt ernstig gehinderd door de kredietcrisis en economische recessie. Woningen staan langdurig te koop, doorstroming vindt daardoor onvoldoende plaats en nieuwbouwprojecten worden gestaakt. Ook demografische veranderingen zijn in toenemende mate van invloed op de ontwikkeling van de woningmarkt. Met een krimpende en vergrijzende bevolking in delen van de gemeente, komt de verkoopbaarheid en verhuurbaarheid in bepaalde aanbodsegmenten onder druk te staan. Ook verandert bij deze doelgroep de behoefte aan voorzieningen en diensten in de woonomgeving. In het algemeen kan gesteld worden dat de kwaliteit van de woning en het woonmilieu meer dan ooit moeten passen bij de leefstijl in een bepaalde levensfase.

Het streven naar een woningvoorraad in een passende woonomgeving, die qua beschikbaarheid, betaalbaarheid en fysieke en sociale kwaliteit voldoet aan de veranderende vraag, blijft de centrale opgave.

3.3 Gemeentelijke doelstellingen binnen ISV-3 beleidskader van het Rijk

Naast de Strategienota en de Structuurvisie Emmen 2020 die een ruime horizon hebben tot 2020 en gelden voor de hele gemeente zijn er ook sectorale (beleid)visies. Deze zijn van directe invloed op de uitvoering van het stedenbeleid en de stedelijke vernieuwing in het bijzonder.

Woonplan Emmen 2020

Het Woonplan dateert van 2007 en wordt met ingang van 2010 geactualiseerd. Hierbij worden onderwerpen en doelen bepaald die meer inspelen op de actuele situatie en de periode 2011-2014. In 2010 zal een aanvang gemaakt worden met het opstellen van een nieuwe woonvisie. In de nieuwe woonvisie zal nog steeds de kwantitatief bepaalde demografische ontwikkeling een belangrijk gegeven zijn, maar meer dan ooit is inzicht in de kwalitatieve markt vraag van belang. Woonmilieus en andere woonkwaliteiten, energetische bouw wijzen en natuurlijk de relatie met werkgelegenheid, onderwijs en voorzieningen zijn maatgevend voor de richting waarin de woningvraag zich gaat ontwikkelen.

Hieraan voorafgaand en aanvullend op het onderzoek naar de effecten van demografische ontwikkeling, wordt een toegesneden woningmarkt onderzoek gehouden. Het in 2010 als

¹³ Vastgesteld gemeenteraad Emmen dd 24 september 2009

gevolg van het GSB-convenant opnieuw uit te voeren Woonbelevingsonderzoek maakt daar deel van uit.

Het marktonderzoek is eveneens nodig om een gerichter beeld te krijgen van de potentiële vraag van buiten Emmen. Het samengestelde onderzoek zal opnieuw extern worden aanbesteed. Ook voor het opstellen van de Woonvisie dient externe expertise te worden ingewonnen. Naast de inhoud is ook het proces van tot standkoming van de beleidsvisie van belang voor het creëren van draagkracht voor de uitvoering van beleid. Omdat uitvoering van het woonbeleid gericht op doelgroepen van beleid, vooral op het bordje komt van de corporaties, is samenspraak met deze partners vanaf het begin van het proces van groot belang. Ook andere marktpartijen zullen er bij betrokken worden.

Het Woonplan 2020¹⁴ kent de volgende doelen die hier relevant zijn:

- **Inspelen op groei van Emmen**
Emmen wil groeien, als het kan naar 120.000 inwoners. Het Woonplan geeft aan dat wij deze doelstelling willen realiseren door de huidige bewoners vast te houden en nieuwe bewoners aan te trekken. Hiervoor worden wervende woonmilieus ontwikkeld en kwaliteitsverbeteringen in de bestaande voorraad uitgevoerd. Ook wordt een marketingcampagne gevoerd.
- **Kwaliteit en aandacht voor energieprestaties**
Een aspect van de bouwtechnische kwaliteit is de energieprestatie van een woning. Besparen op energieverbruik levert een bijdrage aan het milieu en verlaagt de energielasten. De te bereiken doelstellingen op het gebied van energieprestaties worden uitgebreider toegelicht in het Milieuprogramma.
- **Differentiatie en woonmilieus**
Het beleid om senioren zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en de normalisering van regelgeving en beleid t.a.v. wonen in een woonwagenvoertuig wordt voortgezet. Aan het concept woonzorgzones in Emmen wordt verder uitvoering gegeven.

New Town Emmen

Het kabinet heeft in de thematische vleugel van het nieuwe stedenbeleid nadrukkelijk het thema New Towns geagendeerd. Deze agendering kan niet los worden gezien van de grootschalige wijken uit de jaren 60 en 70. In al deze gebieden geldt dat de sociale problemen van de inwoners en een gebrek aan voorzieningen elkaar versterken en tot een snelle neerwaartse spiraal kunnen leiden.

Emmen kende na WO-II een stormachtige groei, gepaard gaande met industriële ontwikkeling, demografische groei en regionale centralisatie van voorzieningen in Emmen. In de zestiger en zeventiger jaren van de vorige eeuw zijn de eenzijdig op het jonge ondernemende gezin gerichte woonwijken Angelslo en Emmerhout gerealiseerd. In deze wijken en in de dorpen van Emmen zijn in die tijd grote aantallen eengezins sociale huurwoningen gebouwd.

Een onderzoek naar omvang en aard van stedelijke vernieuwingsvraagstukken in groeikernen wijst uit dat de problematiek in de 60- en 70-er jaren wijken in de groeigemeenten één van de belangrijkste opgaven voor de stedelijke vernieuwing wordt. Niet alleen qua omvang maar ook gezien het enorme volume! Het regenererend vermogen van deze wijken is bescheiden.

¹⁴ Vastgesteld door de gemeenteraad van Emmen d.d.24 oktober 2002

Door Ecorys is een analyse uitgevoerd op de situatie in naoorlogse wijken Angelslo, Emmerhout en Bargeres.¹⁵

Voor de gemeente Emmen wordt een forse afname verwacht van het aantal gezinnen en een sterke toename van het aantal alleenstaanden. Verder is aangegeven dat het aandeel lage inkomens aanzienlijk zal toenemen, de demografie en voorraad een oplopende mismatch laten zien en dat in bepaalde wijken en buurten een (nieuwe) concentratie ontstaat met een laag sociaal economisch profiel.

Centrale vraag is wat er in wijken en buurten gebeurt met de daar 'dominant' aanwezige voorraad.

De gemeente Emmen heeft de afgelopen jaren in samenwerking met de corporaties in het project Emmen Revisited ingezet op de herstructurering van de (sociale) huurwoningen in naoorlogse woonwijken met als doel een actueler en gedifferentieerder woningaanbod in de genoemde woonwijken. De nadere analyse geeft echter aan dat er ook een belangrijke herstructureringsopgave voor de koopwoningen zit aan te komen en dat deze fors kan zijn; in de analyse voor Emmen wordt aangegeven dat vooral de koopwoning uit de jaren 70 en 80 de voorraad domineert. Grote delen hiervan betreft woningen die zijn in de afgelopen decennia door beleggers en woningcorporaties zijn verkocht aan zittende huurders en andere belangstellenden. Ten aanzien van hiervan wordt op onderdelen het volgende geconstateerd

- Het bouwtechnisch en energetisch onderhoud blijft achter,
- de verkoop van deze woningen stagneert en
- er dreigt leegstand en verpaupering

Emmen Revisited: het geheim van het HOE

Dit MeerjarenOntwikkelingsProgramma werkt toe naar afspraken over het WAT, datgene dat bereikt zal worden. Gemeente Emmen gelooft erin dat de manier HOE dit aangepakt wordt ook essentieel is voor het behalen van resultaat.

De werkwijze Emmen Revisited is een bewezen methodiek voor ontwikkeling van wijken en dorpen, waarbij diverse partners en bewoners samen afspreken wat zij willen bereiken en wie wat voor haar rekening neemt. Het uitgangspunt hiervoor is samenwerken door bewoners, de wooncoöperaties en de gemeente als gelijkwaardige partners, om een prettige woon-, werken leefomgeving in stand te houden. Daarnaast spelen de inzet en input door maatschappelijke organisaties een belangrijke rol. Het analyseren, het formuleren van uitgangspunten en planvorming is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partners. Alle partijen committeren zich aan het dorp- of wijkprogramma. In de programma's worden afspraken vastgelegd op zowel sociaal, fysiek als economisch gebied. De programma's hebben een doorlooptijd van gemiddeld vier jaar.

De aanpak volgens het beproefde model Emmen Revisited wordt voortgezet. In 2009 is besloten om deze een vervolg te geven door wijk- en dorpsprogramma's op te stellen voor de woonwijk Emmermeer en de dorpen Zwartemeer, Schoonebeek, Nieuw Weerdinge, Emmer Compasuum, Nieuw Amsterdam / Veenoord, Roswinkel, Barger Compasuum en Nieuw Dordrecht. Op dit moment vindt de vertaling plaats naar concrete projecten en activiteiten.

¹⁵ Ecorys, 6 mei 2009: Dataoriëntatie op potentieel stedelijke vernieuwingsvraagstuk groeigemeenten

Voor de wijk Emmermeer is vanuit het Rijk een impuls gekregen in het kader van het Preventiebudget 40+ wijken op de thema's kwaliteit openbaar gebied, vitale buurt (ontwikkelingskansen voor bewoners) en jeugd en jongeren. Het is de bedoeling dat het dorpsprogramma Emmer-Compascuum eind 2010 wordt ondertekend. Op 1 januari 2011 zal begonnen worden met het opstellen van een integraal programma voor Klazienaveen

Herstructureringsfonds Wonen Emmen¹⁶

Vooraf in de goedkoopste koopsector is het gewenst om tijdig maatregelen te nemen in het belang van de leefbaarheid en de kwaliteit van wonen. Met het instellen van het Herstructureringsfonds Wonen Emmen, wordt het mogelijk om met verschillende maatregelen in het goedkoopste koopsegment een kwaliteitsslag te maken. Door een opwaardering van woningen en woonomgeving in delen van woonwijken, wordt de verkoopbaarheid en doorstroming bewerkstelligd. Ook wordt aldus aan "schrijnende gevallen" in de doelgroepen een uitweg geboden. Door woningen aan te kopen en woontechnisch en energetisch op te knappen en vervolgens "te woon" (huren of kopen) te zetten wordt een kwalitatieve impuls gegeven aan de onderkant van de koopsector en wordt tegengegaan dat de omgeving in een negatieve spiraal beland. Ook kunnen aangekochte woningen worden betrokken bij stedenbouwkundige herontwikkeling (bijvoorbeeld middels afbraak en vervanging).

De inzet van het herstructureringsfonds vergt een gezamenlijke aanpak van de gemeente, de woningcorporaties, marktpartijen en het rijk. De uitwerking van de regeling en de wijze van aanpak zal worden opgenomen in de uitwerking van het Lokaal Akkoord.

Emmermeer 40+ wijk

In het Actieplan Krachtwijken van juli 2007 werd een regeling aangekondigd voor wijken die niet tot de 40 prioritaire wijken behoren, maar die wel een vergelijkbare problematiek kennen. Er werd gesproken van een extra bijdrage voor gemeenten die niet in staat zijn om met de al ter beschikking staande middelen en rijksregelingen de stevige leefbaarheidsproblemen van die wijken op te lossen. De Tweede Kamer heeft hiervoor budget beschikbaar gesteld: in totaal € 60 miljoen.

Hierop zijn totaal 26 aanvragen ingediend om voor dit budget in aanmerking te komen. De gemeente Emmen diende het wijkplan Emmermeer in. Het plan Emmermeer is in 2009 door de minister voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI)¹⁷ gehonoreerd met een bijdrage van € 2 miljoen.

Het uitvoeringsplan van de wijk Emmermeer maakt deel uit van het Emmense stedelijke vernieuwingsprogramma.

Lokaal akkoord

Sinds 2009 wordt gewerkt aan het tot stand komen van nieuwe afspraken met de woningcorporaties Lefier, Domesta en Woonservice Drenthe. De beoogde looptijd van de afspraken is 10 jaar. Aan de hand van de volgende thema's worden nieuwe afspraken gemaakt: woningmarkt, huisvesting primaire doelgroep, bijzondere doelgroepen, particulier woningbezit, duurzame ontwikkeling, maatschappelijk vastgoed en wonen, welzijn en zorg. Op 2 juli 2009 is de Intentieverklaring ten behoeve van het opstellen van een Lokaal Akkoord gemeente Emmen ondertekend. Het lokaal akkoord vormt uitgangspunt voor de samenwerking met de corporaties en beoogt invulling te geven aan

¹⁶ Begroting gemeente Emmen 2010; raadsbesluit 5 november 2009

¹⁷ Minister WWI d.d. 29 juni 2009

- Kwaliteitsversterking in de bestaande wijken en dorpen
- Verbetering van de woonomgeving en het voorzieningenniveau
- Groei van de woningvoorraad
- Vernieuwde en heldere verdeling van taken.

De intentieverklaring spreekt zich uit over leefbare en veilige wijken en dorpen waar sprake is van sociale samenhang en een stevige sociale infrastructuur.

Erfgoed in Emmen

De gemeente Emmen wil in navolging van het Rijk en de provincie Drenthe werk maken van het behoud van ons naoorlogs erfgoed, in het bijzonder uit de wederopbouw.

De waarde van dit erfgoed ligt niet zozeer in de architectuur van de individuele woningen, maar in de stedenbouwkundige structuren en de ruimtelijke compositie van de bouwblokken. Goede vormgeving was belangrijk, of die nu traditioneel was of modern of ertussenin: van stoel tot stad, van keuken tot kantoor - alles werd tot in detail ontworpen en geordend. Er werd met flair ontworpen. Samenwerking was het parool. Ook in Emmen werd in grote aantallen en in een stedenbouwkundig hoogwaardige opzet gebouwd, dankzij nauwe samenwerking tussen architecten, stedenbouwkundigen en hun opdrachtgevers.¹⁸ Veel (unieke) naoorlogse woonhuizen, gebouwen, scholen, wijkcentra, industriegebouwen, kantoren en andere bouwwerken getuigen ook nu nog van de bevologenheid waarmee deze zijn ontworpen.

De woonwijken Angelslo en Emmerhout zijn goede voorbeelden van deze wijze van ontwerpen. Onder het GSB-MOP 2005 – 2009 is de bescherming van de stedenbouwkundige structuur van Angelslo en van de totaalopzet van de Laan van de Eekharst in Emmerhout tot stand gekomen. In vervolg daarop wil de gemeente in de komende ISV-periode het behoud en de inpassing van unieke bouwwerken in deze woonwijken bevorderen. Waar nodig volgt bescherming volgens de Monumentenwet.

Voor het behoud van voor- en naoorlogse monumentale bouwwerken en structuren in de dorpen wordt eveneens gebruik gemaakt van het instrument van aanwijzing ingevolge de Monumentenwet en van ontwikkeling. Met de gebiedsontwikkeling in het kader van de vaarverbinding Erica – Ter Apel wordt daarop ingezet.

Milieuvisie

De Milieuagenda 2009 – 2012 van de gemeente Emmen¹⁹ geeft voor de komende 4 jaar de accenten aan voor de gemeentelijke milieuactiviteiten. In de periode van deze milieuagenda wordt nadrukkelijk het snijvlak van economie en milieu opgezocht. Beoogd resultaat hiervan is een “groene economie”: bedrijven die actief zijn op het gebied van energie- en milieutechnologie en zelf een voorbeeld zijn van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Emmen wil in 2020 klimaatneutraal zijn. In dit verband geeft de gemeente actief uitvoering aan de energie- en klimaatakkoorden die zijn afgesloten met het rijk en de noordelijke provincies. Efficiënter en zuiniger omgaan met energie dienen hierbij de portemonnaie en het milieu.

Het volgende willen we bereiken op het gebied van:

- Geluid: voldoen aan streefwaarden van de Wet geluidhinder en daarbinnen op bedrijventerreinen ruimte vrijmaken voor nieuwe activiteiten.
- Lucht: behouden van de goede kwaliteit van de lucht.
- Externe veiligheid: voorkomen van knelpunten en saneringssituaties.

¹⁹ Besluit college burgemeester en wethouders van Emmen d.d. 29 september 2009, nr. 09.1125

- Afval: voldoen aan landelijke doelstellingen voor gescheiden inzameling, door verbetering van vooral de gescheiden inzameling van papier.
- Groen: kwaliteit als open groene gemeente vasthouden door versterken van de groenstructuur
- Water: uitvoeren van het waterplan Emmen en het rioleringsplan Emmen
- Bodem: behouden van de in Emmen overwegend schone bodem; spoedeisende locaties vaststellen en sanering zodanig aanpakken dat deze in 2015 zijn gesaneerd dan wel beheerst.
- Energie en Klimaat: verminderen van de CO₂ uitstoot met 10% in 2012 ten opzichte van 1990
- Grondstoffen en materialen: In 2010 is 75% van de ingekochte producten duurzaam en in 2015 is dat 100%

Bodembeleid

Emmen is een rechtstreekse gemeente en bevoegd gezag in het kader van de Wet Bodembescherming (Wbb). Daarmee is Emmen dus mede verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het landelijke bodemsaneringsbeleid.

Het uiteindelijk doel, de beheersing van de bodemverontreiniging in Emmen in 2030, moet vooral gerealiseerd worden door slimme combinaties met maatschappelijke ontwikkelingen, alternatieve aanpak en het gebruik van de huidige beleidsruimte. De aanpak is op dit moment nadrukkelijk gericht op de aanpak van spoedlocaties

Het op 10 juli 2009 ondertekende bestuursconvenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties heeft voor ISV betrekking op de volgende drie aspecten:

- 1) Het verwerven van kennis over de risico's van het gebruik van de ondergrond, het benutten van de kansen van de ondergrond, voor bijvoorbeeld ondergronds bouwen en bodemenergie, en het verschaffen van instrumenten hiervoor, met behoud van kwaliteit.
De gemeente Emmen heeft als voornemen hier beleid voor op te stellen.
- 2) Een betere samenhang tussen het water- en het bodembeleid, waarbij gebiedsgericht beheer voorop staat, vooral waar het gaat om grootschalige verontreiniging van grondwater.
De gemeente Emmen heeft als voornemen hier beleid voor op te stellen.
- 3) Het maken van afspraken over de aanpak van spoedlocaties.
De gemeente Emmen beschikt eind 2010 over een inventarisatie van de humane spoedlocaties. In 2015 is de sanering/beheersing van de humane spoedlocaties gereed. Ten aanzien van overige spoedlocaties beschikt de gemeente Emmen in 2015 over een inventarisatie.

De saneringsoperatie in de gemeente blijft achterliggen op de verwachtingen, zowel naar aantal locaties als naar gerealiseerde volumes. Hierdoor worden de afgesproken bodemprestatie-eenheden van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en de Wet bodembescherming niet gerealiseerd. Een mogelijke oplossing hiervoor is het meer betrekken van de bodemproblematiek bij ruimtelijke ontwikkelingsprocessen en uitvoering vanuit een integraal (beleids)kader..

De gemeente Emmen kent een groot aantal omvangrijke en complexe bodem- en grondwaterverontreinigingen., onder meer op het bedrijventerrein Bargermeer Noord, in

Emmen Centrum, bij de Gero in Nieuw Weerdinge en bij Zincoat in Nieuw Amsterdam - Veenoord. Een gebiedsgerichte aanpak biedt hier mogelijkheden als de sanering voor een belangrijk deel uit grondexploitatie kan worden bekostigd. Een belangrijk knelpunt voor Emmen is evenwel dat hier weinig mogelijkheden zijn voor de realisering van positieve grondexploitaties in bedrijfsgebieden.

De gemeente Emmen wil de toepasbaarheid van Koude-Warmte-Opslag vergroten door het verkrijgen van beter inzicht in (on)gunstige omstandigheden, het ontwikkelen van beleid met betrekking tot omgang met bodemverontreiniging en eventuele stimulatie van combinatie van KWO en bodemsanering. Het gebruik van de bodem voor Koude-Warmte-Opslag kan een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen op het gebied van energie en klimaat. Ten opzichte van andere delen van het land blijft het gebruik in Emmen echter achter. Mogelijke oorzaken hiervoor zijn divers. Al deze aspecten zullen als eerste worden verwerkt in een zogenaamde “kanskaart ondergrond”, later eventueel op te nemen in een beleidsplan Bodem/ondergrond.

Energie

Milieubeleid is steeds meer een belangrijke randvoorwaarde voor de economische-, stedelijke- en sociale ontwikkeling van Emmen, waarbij klimaat- en energithema's vaker een belangrijke rol vervullen. Voor wonen is ons beleid gericht op de toepassing van energiescans voor huishoudens met een laag inkomen, bevordering van het gebruik van alternatieve energie en in het algemeen de bevordering van duurzame woningbouw. Middels het Lokaal Akkoord willen we bevorderen dat woningcorporaties zich inspannen om dit beleid te ondersteunen. In de sociale huursector willen we in aanvulling op rijk en provincie financiële - inzetten uit de voormalige reserve Woninggebonden Subsidies met een beperkend effect op woonlasten/ energielasten. Daarnaast is de aandacht gericht op de lokale uitwerking van de op landelijk niveau gesloten klimaat- en energie akkoorden en de in het vierde kwartaal van 2009 vastgestelde Milieu-agenda. Tenslotte is ons streven erop gericht om in 2010 het Milieu- en Educatie Centrum Emmen te openen evenals het Energie Bureau Zuidoost Drenthe. Emmen heeft het Energieakkoord Noord-Nederland mede ondertekend. Het onderwerp energie is de bebouwde omgeving wordt nader uitgewerkt in afstemming met de Milieu-agenda Emmen 2009 – 2012, in casu duurzaam bouwen, alternatieve energiestromen industrie etc.

Groen in en om de stad

Emmen ziet groen als een onderdeel van een duurzaam landschap in een duurzame leefomgeving en gaat hierbij uit van behoud en versterking van kernwaarden: landschapstypen met elk hun eigen karakteristieken en unieke samenhang. De komende jaren wordt dit uitgewerkt in de vorm van een samenhangende landschapsvisie en –ontwikkelingsplan op de aspecten bodem, water, groen, archeologie en cultuurhistorie. Emmen wil haar kwaliteit als open groene gemeente vasthouden door het versterken van de groenstructuur en de beleving daarvan. Belangrijke thema's hierbij zijn de bomenstructuur, stadsrand- en natuurontwikkeling. Groen is mede drager van de ruimtelijke ontwikkeling. Het beheer ervan wordt zo milieuvriendelijk mogelijk uitgevoerd. Als indicator voor groen is gekozen voor het aantal hectares waar de natuur en het landschap zich aantoonbaar heeft ontwikkeld ten opzichte van het voorgaande jaar. Verder moet iedere inwoner binnen beloofbare afstand kunnen beschikken over tenminste 75 m2 groene en blauwe ruimte voor recreatiedoeleinden. Deze door het ministerie van LNV genoemde norm wordt in de gehele gemeente Emmen gehaald.

Lucht

Emmen kent voor Nederlandse begrippen een zeer goede luchtkwaliteit. Wij kennen geen situaties waar de normen voor de luchtkwaliteit worden overschreden.

Naast kwaliteit van de buitenlucht is er de laatste jaren meer aandacht voor de kwaliteit van de lucht in gebouwen. Landelijke voorbeelden hiervan zijn de problemen die zijn ontstaan door verkeerd geïnstalleerde balansventilatie in woningen en de slechte ventilatie van schoolgebouwen. Dit laatste heeft naast de gezondheidsproblemen ook als effect dat leerlingen concentratieproblemen krijgen. De oorzaak daarvan is de verhoogde CO₂ concentratie van de lucht in de klaslokalen. De gemeente neemt deel aan het provinciale programma '12 voor 12'. Doelstelling van dit programma is het in beeld brengen van de kwaliteit van de lucht in de scholen en gekoppeld aan de energieprestatie van de gebouwen. De gemeente wil ook in de toekomst de goede kwaliteit van de lucht behouden. Om dit te kunnen realiseren wordt een luchtkwaliteitskaart opgesteld, die dreigende overschrijdingen van de normen in beeld brengt.

Water

Het algemene waterbeleid van de gemeente Emmen ligt vast in het Waterplan Emmen²⁰. Het Waterplan is samen met het gemeentelijk rioleringsplan het belangrijkste kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken.

Onze doelen zijn:

- A. een klimaatbestendig watersysteem
- B. een watersysteem dat hygiënisch, chemisch en ecologisch in goede staat verkeert
- C. een watersysteem met beheersbare baggeropgaven
- D. een watersysteem dat meerwaarde heeft voor de beleving van de woonomgeving en het landschap

Zowel het waterplan als het gemeentelijk rioleringsplan kennen eigen maatregelenpakketten met bijbehorende plannings. In het kader van het gemeentelijke milieuprogramma zijn hierbij vooral hygiënische en duurzaamheidsaspecten relevant. In het bijzonder het terugdringen van diffuse verontreinigen kan worden bevorderd door het informeren van de burger over het gebruik van uitloogbare bouwmaterialen, bestrijdingsmiddelen, het gedrag bij het uitlaten van honden of het wassen van auto's. In de planontwikkeling heeft de watertoets een belangrijke plaats gekregen. Ontwikkelaars wordt gevraagd om waar mogelijk hun bijdrage te leveren aan het bergen, infiltreren en vertraagd afvoeren van regenwater. De indicator voor water is het aantal wijken en dorpen waarvoor een beeld is van de klimaatbestendigheid en voor hoeveel hiervan (bij problemen) oplossingen zijn gerealiseerd.

Verkeer

Emmen is in trek ! Het winkelcentrum de Weiert, het Dierenpark Emmen en de zorg en dienstensector trekken steeds grotere aantallen mensen. Dit uit zich op straat: de verkeersintensiteiten op de interne hoofdverkeersstructuur nemen kritische vormen aan. De zogeheten verkeersruit om Emmen staat 'op springen': maatregelen zijn onontkoombaar. In samenwerking met sleutelfiguren uit Emmen centrum is gewerkt aan de opstelling van een bereikbaarheidsvisie voor Emmen centrum, inclusief een daarbij behorend pakket van maatregelen om de bereikbaarheid van Emmen voor de komende 10 jaren veilig te stellen. Het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan wordt in 2010 geactualiseerd. Belangrijke items zijn:

²⁰ Eindrapport Royal Kaskoning 3 december 2004

- versterking openbaar vervoer middels geledingen trein en bus
- veiliger en directe fietsverbindingen
- update categorisering van wegen
- versterken positie zwakke verkeersdeelnemers
- Verkeersveiligheid stimuleren
- betrouwbare reistijden garanderen

Sociale infrastructuur en accommodatiebeleid

Het sociaal beleid voor wijken en dorpen is voor een belangrijk deel terug te vinden in het WMO beleidsplan 2008 – 2012²¹, de Nota Lokaal preventief volksgezondheidsbeleid²² en het Beleidskader jeugd 2010 2020.

De ontwikkeling van beleidsvisie op samenhang tussen participatiewetten en de lokale visie op wonen, zorg en welzijn vormen de belangrijke opgaven voor de komende periode. Van de sociale infrastructuur maken ook accommodaties deel uit. Emmen heeft in de beleidsnota “Accommodaties geaccommodeerd” de ambitie geformuleerd functies onder te brengen onder één (vernieuwd) dak, zoals de Brede School, Woon-zorg-welzijn en het concept voor Kulturhus. Tevens wordt hierbij het principe van maatschappelijk vastgoed toegepast. Deze omslag om de voorzieningen in wijken en dorpen, ook in krimpscenario’s, te behouden en te versterken vraagt aanzienlijke investeringen.

Veiligheid

De gemeente Emmen wil ten aanzien van veiligheid blijven streven naar een veilig woon-, werk-, recreatie- en leefmilieu in de gemeente Emmen. De afspraken in het kader van GSB3 worden in de komende twee jaren gecontinueerd.

We bevorderen de eigen verantwoordelijkheid en het eigen initiatief, dragen zorg voor herkenbaarheid in de publieke ruimte en we zoeken samenhang met andere maatschappelijke thema’s.

Jongeren krijgen de kans zich te ontplooien tot vrije en verantwoordelijke burgers. Vorenstaande visie wordt nader uitgewerkt in de Kaders voor Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2010-2012 en het bijbehorende Uitvoeringsplan IVB 2010-2011.

- terugdringen van sociale overlast en fysieke verloedering in de wijken
- gerichte zorg aan o.a. multiprobleemgezinnen
- inzet op het thema ‘Jeugd en veiligheid’
- samenwerking in het Veiligheidshuis door politie, OM, gemeente en hulpverlening

²¹ Gemeenteraad Emmen december 2007

²² Gemeenteraad Emmen 17 december 2009

4. Hoe staat Emmen er voor?

4.1 Hoe is de kwaliteit van wonen in Emmen?

Om een beeld te krijgen van de complete kwaliteitbeleving van wonen in de wijken en dorpen van de gemeente Emmen, houdt Emmen periodiek een Onderzoek Wonen en Leefbaarheid. Het meest recente onderzoek is gehouden in 2007²³ en is een vervolg op de in 2001 en 2003 gehouden Woonbelevingsonderzoeken. Het volgende onderzoek staat gepland voor voorjaar 2010.

Onderstaand wordt een beeld gegeven van de kwaliteit van wonen en leefbaarheid in de gemeente Emmen aan de hand van de volgende thema's.

- **ouder worden**
- **wonen en woonwensen**
- **leefbaarheid en veiligheid**
- **deelname aan het maatschappelijk leven.**

Afsluitend worden aanknopingspunten voor beleid aangestipt.

Ouder worden

Vragen over ouder worden zijn alleen gesteld aan mensen die 55 jaar of ouder zijn. Net als bij eerdere onderzoeken blijkt dat de voornaamste vraag om zorg en ondersteuning in de groep 75-plus speelt.

Ook ongewijzigd is de spanning tussen de civil society gedachte uit de WMO (die sterk inzet op mantelzorg) en de realiteit van de wensen van mensen zelf. Hoe meer de zorg gericht is op lichamelijke verzorging, des te meer mensen alleen nog hulp van professionele instellingen accepteren. Concreet: hulp van bureaus, kennissen en familie bij boodschappen en klussen wordt geaccepteerd, maar bij hulp in de huishouding en nog meer de persoonlijke verzorging is het de zorginstelling die geacht wordt deze rol op zich te nemen.

Een opvallende trend binnen de groep ouderen is dat de mate van zelfstandigheid van ouderen eerder toe dan af lijkt te nemen. De hulpvraag (nu en/of verwacht in de komende 5 jaar) is aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2001 en 2003.

Er kunnen dus vraagtekens gezet worden bij de noodzaak om bij wonen en zorgprojecten bereikbaarheid via openbaar vervoer de centrale rol te geven die het nu vaak krijgt. Zinvoller lijkt het energie te blijven steken in het vraagafhankelijk vervoer, dat wel onder een grote groep 75-plussers de voorkeur geniet en letterlijk en figuurlijk laagdrempeliger is.

Tot slot kan ook de daling in de wens onder de groep 55-plussers om in de toekomst in de nabijheid van een zorgsteunpunt te wonen gezien worden als een indicatie dat de zorgbehoefte afgenomen is. Wellicht dat er nu al sprake is van de door demografen en sociologen aangekondigde "nieuwe", minder op zorg en meer op comfort gerichte, senior.

Wonen en woonwensen

Emmenaren wonen over het algemeen naar tevredenheid, en zijn grosso modo ook tevreden over de woon- en leefomgeving.

Dit bleek al uit de onderzoeken uit 2001 en 2003 en komt ook nu weer naar voren. Gevraagd naar de waardering voor de woning, dan is op bijna elke maatstaf (onderhoudstaat, indeling, sfeer) ongeveer 90% van de respondenten tevreden tot zeer tevreden. Alleen de omvang van de woning scoort iets minder goed, hier is 12% (en bij de kleine kernen 15%) niet tevreden. Maar dit doet slechts in beperkte mate afbreuk aan de constatering dat in de gemeente Emmen

²³ Onderzoek Wonen en Leefbaarheid 2007 gemeente Emmen d.d. 18 juli 2007

het overgrote deel van de woningvoorraad voldoet aan de wensen van de huidige bewoners. Dit komt ook tot uiting in het hoge rapportcijfer dat de woonbeleving krijgt, namelijk een 8,2. Opvallend is het grote verschil in waardering tussen huurders (6,9) en kopers (8,8). Een dergelijk hoog verschil in waardering houdt in, dat daar waar de woning niet voldoet aan de wensen van de bewoners, dit vooral op de huursector betrekking heeft. Deze cijfers dienen als indicatie dat de kwalitatieve opgave voor de in Emmen actieve corporaties (sloop en vervangen) weliswaar een heel eind onderweg is, maar nog niet als afgerond kan worden beschouwd. Dat dit vooral het geval is in de kleinere dorpen, waar de woningmarkt ook het meest ontspannen is, kan als complicerende factor worden beschouwd.

Duidelijk is dat een hoog aandeel tevreden over de woning niet per se betekent dat zich binnen bepaalde woningtypen en dorpen geen scheve situaties voor kunnen doen. Dit blijkt ook uit de vraagaanbod analyse. Deze is uitgevoerd voor drie typen kernen: het streekcentrum Emmen, de acht hoofdkernen en de kleine kernen. Bij deze vraag aanbodverhouding is gekeken naar de bestaande woningvoorraad en de woonwensen zoals geuit in Opvallend is dat voor alle typen kernen een tekort naar voren komt van huurappartementen met lift en seniorenwoningen in de goedkope en betaalbare categorie (tot € 540 p.m.), een duidelijke indicatie van de woonwens van de ouder wordende Emmenaren. Uit onderzoek blijkt ook dat bij de categorie 55+ een duidelijke verschuiving van koop naar huur optreedt, terwijl dit bij inwoners onder de 55 juist in sterke mate andersom gebeurt. Dit zou erop kunnen wijzen dat, daar waar nu vooral appartementen in de koopsector gebouwd worden, een verschuiving naar de huursector gewenst is.

dit onderzoek. Er is daarbij uitgegaan van een autonome ontwikkeling van de bevolking. Een ander woningtype waar een tekort kan worden gesignaleerd is de goedkope (half)vrijstaande koopwoningen (tot € 170.000).

Waarschijnlijk is dat dit tekort zich in de praktijk minder zal uiten, omdat zeker in het streekcentrum en de grotere dorpen (half)vrijstaande woningen in deze prijs categorieën nauwelijks (meer) voorkomen. Het valt dan ook te verwachten dat een verschuiving van de vraag richting hetzij duurder (half)vrijstaande koopwoningen, hetzij rijwoningen plaatsvindt. Ook is het mogelijk dat doordat de woonwens niet vervuld kan worden, vooral bij doorstromers, het verhuismoment uitgesteld wordt. Anno 2009 is als gevolg van de kredietcrisis de woningmarkt in het slop geraakt. Alleen starters profiteren nog van gedaalde woningprijzen en starterleningen van de gemeente. De doorstroming is door de economische recessie sterk vertraagd.

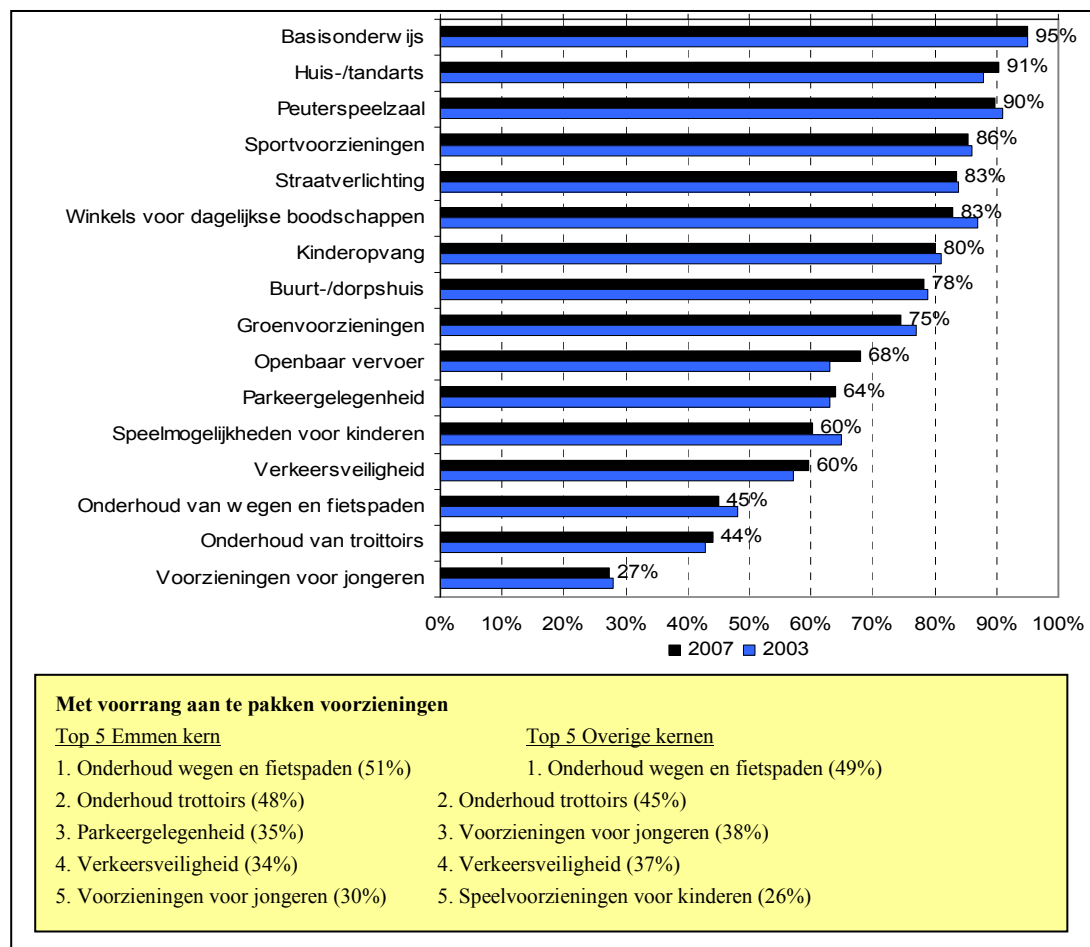
Een manier waarop toch tamelijk betaalbaar (half)vrijstaand gebouwd kan worden is het realiseren van de woning in particulier opdrachtgeverschap. Deze bouwvorm is dan ook nog steeds bijzonder populair, zowel bij starters als bij doorstromers tot 55 jaar. Ongeacht het type kern waar men woont heeft ongeveer één op de drie respondenten in 2007 een voorkeur voor een woning in particulier opdrachtgeverschap.

In 2007 wordt een theoretisch overschot gemeten aan goedkope rijwoningen tot € 170.000 en aan eengezinshuurwoningen. Daarbij hindert het overschot aan goedkope rijtjeskoopwoningen het vinden van een oplossing voor het overschot aan eengezinshuurwoningen. Verkoop van deze woningen zou dan voor de hand liggen. Echter, daarmee worden woningen aangeboden in de al verzadigde markt voor goedkope rijwoningen.

4.2 Hoe is de kwaliteit van leefbaarheid en veiligheid in Emmen?

De beleving van leefbaarheid en veiligheid wordt naast de woning waarin men woont, ook bepaald door de kwaliteit van de leefomgeving. Een belangrijk aspect daarbij is de mate van tevredenheid over voorzieningen in de buurt.

Gemeente Emmen. Tevredenheid* over voorzieningen en aan te pakken voorzieningen, 2007 (2003)

Bron: Woon en leefbaarheidonderzoek 2007, 2003

Net als in 2003 is de tevredenheid over het basisonderwijs het hoogst. Over het onderhoud van wegen, fietspaden en trottoirs is men minder tevreden. Vooral over de voorzieningen voor de jeugd en de verkeersveiligheid is slechts een derde deel van de bevolking tevreden. Wel kan worden geconstateerd dat de tevredenheid over een aantal voorzieningen is verbeterd ten opzichte van 2003. Zo is de tevredenheid over verkeersveiligheid beter dan in de vorige peiling. Ook is men positiever over openbaar vervoersvoorzieningen.

Opvallende dalers in de tevredenheidsscore zijn speelmogelijkheden voor kinderen en het onderhoud van wegen en fietspaden. In de overige kernen noemt men dagelijkse winkelvoorzieningen vaker als aan te pakken voorziening dan in de kern Emmen.

De ontwikkeling van de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Emmen tussen 2001 en 2007 levert een wisselend beeld op voor wat betreft overlast, vermogensdelicten, verloedering, sociale cohesie en dreiging.

Op het terrein van overlast (door jongeren en door verkeer) en vermogensdelicten is vooruitgang geboekt. Daarentegen is de verloedering verder toegenomen. De beleving van sociale cohesie (zich thuis of prettig voelen in een buurt, mate van saamhorigheid) en dreiging (bedreiging, dronken mensen op straat, lastig gevallen worden op straat, geweldsdelicten, drugsoverlast en tasjesroof) zijn stabiel gebleven.

Bovengenoemd beeld kan per wijk van de gemeente verschillend zijn. De uitgesplitste onderzoeksresultaten maken een gerichte aanpak mogelijk.

Over het algemeen voelen de bewoners van Emmen zich veilig. Slechts 1% voelt zich vaak onveilig, 15% voelt zich soms onveilig. Het onveiligheidsgevoel in de kern Emmen is iets groter dan in de overige kernen.

Ongeveer de helft van de inwoners van de gemeente is van mening dat de gemeente op een goede wijze aandacht besteedt aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurten en de bewoners daar op een goede manier bij betreft. Maar de andere helft heeft dus een negatief oordeel.

Deelname aan het maatschappelijk leven in Emmen

Deelname aan het maatschappelijk leven is veelal van invloed op het functioneren van personen, maar ook van buurten (bijv. door vrijwilligerswerk). Ook in het kader van veiligheid is het van belang kennis te hebben van de mate van maatschappelijke participatie van verschillende bevolkingsgroepen. De informatie die hierover beschikbaar is gekomen dient vooral als achtergrondinformatie bij de beleidsformulering. Iets meer dan de helft van de respondenten doet minimaal 1x per week wat aan sport. Vanaf 2001 zijn steeds meer mensen gaan sporten. Zo'n 30% van de respondenten gaat nooit uit. Het uitgaan kent een kleine toename. Nog eens 32% verricht minimaal 1x per maand vrijwilligerswerk buiten de deur. Het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet is sinds 2003 gestegen.

Ontwikkelingen op wijk- en dorpsniveau

In *Emmen Centrum* zijn de waardering voor woning en woonomgeving hoog, evenals de binding. Er zijn wel knelpunten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.

In de meeste *oudere Emmense wijken* lijkt zich een positieve tendens in leefbaarheid en veiligheid en de waardering van woning en woonomgeving af te tekenen. In Emmermeer en Angelslo leidt dit ook duidelijk tot een omslag in de beleving van de ontwikkeling van de wijk: voor het eerst zien meer respondenten een ontwikkeling ten goede in de wijk dan een ontwikkeling ten slechte. Emmerhout en Bargerres zijn nog niet zover. Leefbaarheid en veiligheid ontwikkelen zich wel in positieve zin, maar blijven (ruim) onder het gemiddelde voor de gemeente. In de wijk Bargerres zitten verloedering en sociale cohesie nog in een negatieve ontwikkeling.

Geconstateerd kan dus worden dat over het algemeen de stijgende lijn duidelijk ingezet is, maar dat vooral in de wijk Bargerres nog een intensivering van inspanningen wenselijk is. De meeste *hoofdkernen* scoren tamelijk gemiddeld. Leefbaarheid en veiligheid scoren gemiddeld of bovengemiddeld, evenals de waardering voor woning en woonomgeving. In positieve zin springen vooral de dorpen Erica en Schoonebeek eruit.

Opvallend in de *kleinere (hoofd)kernen* is dat de waardering voor de aanwezige "dorpse" voorzieningen als dorps huis en sportfaciliteiten duidelijk beneden het gemiddelde en bovendien dalende is.

5. Afspraken met het Rijk

5.1 Afspraken vergroting van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad

In 2015 is de waardering van de kwaliteit van de woningen toegenomen

Afspraak 1:

2007: De kwaliteit van de woningen wordt in Emmermeer gemiddeld gewaardeerd met 7,2

2015: De kwaliteit van de woningen worden in Emmermeer gemiddeld gewaardeerd met een 7,4

Afspraak 2:

2007: De kwaliteit van de woningen wordt in Angelslo gemiddeld gewaardeerd met een 7,4

2015: De kwaliteit van de woningen wordt in Angelslo gemiddeld gewaardeerd met een 7,5

Monitor: Onderzoek Wonen en Leefbaarheid 2007 gemeente Emmen

In 2015 is de energiekwaliteit van de woningen verbeterd

Afspraak 3: (nog vast te stellen in kader Lokaal Akkoord)

De woningen uit de onderhoudsprogramma's van de woningcorporaties worden middels energetische maatregelen aangepast zodat zij kunnen voldoen aan de eisen behorende bij het B- of C-label. De woningen die op termijn eindig zijn in exploitatie, worden zo aangepast dat ze geen F- of G-label dragen.

Monitor: (nog op te stellen in kader Lokaal Akkoord)

In 2015 is er een gedifferentieerdere woningvoorraad.

Afspraak 4:

Het gemeentelijk bouwprogramma, nieuwe stedenbouwkundige plannen, overige stimuleringsmaatregelen en de beoordeling van woningbouwvoornemens dragen bij aan een gedifferentieerdere woningvoorraad naar woningtypologie, woonmilieu, woningcategorie op basis van een toetsingskader dat ontwikkeld zal worden bij de in 2010 op te stellen Woonvisie.

Monitor: Op te stellen in samenhang met de Woonvisie.

5.1.1 Wat gaan we daarvoor doen?

Herstructurering van de woningvoorraad

- a. Vervangen middels sloop en nieuwbouw van circa 1100 tot 1350 woningen (=ambitieniveau) tot het jaar 2020; realisering hiervan is afhankelijk van de afspraken die gemaakt kunnen worden met woningcorporaties in het kader van het Lokaal Akkoord. Met het in de periode 2010 – 2014 beschikbare ISV-budget kunnen in deze vijfjarige periode ten hoogste 400 woningen worden vervangen.
- b. Toepassing van het Herstructureringsfonds Wonen Emmen voor het opkopen en energetisch, woon- en bouwkwalitatief opwaarderen dan wel vervangen van eigen woningen; dit betreft woningen in het goedkoopste koopsegment die in de negentiger jaren door verhuurders individueel zijn verkocht

5.2 Afspraken t.b.v. verbetering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving

In 2015 is de fysieke kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd

Afspraak 5:

2015: De mensen in Bargeres geven hun buurt gemiddeld het rapportcijfer 7,2 (in 2007 was dit een 6,9)

Afspraak 6:

2015: De mensen in Nieuw Weerdinge geven hun woonplaats gemiddeld het rapportcijfer 7,2 (in 2007 was dit een 6,8)

Afspraak 7:

2015: De mensen in Nieuw Amsterdam en Veenoord geven hun woonplaats gemiddeld het rapportcijfer 7,2 (in 2007 was dit een 6,9)

Monitor: Onderzoek Wonen en Leefbaarheid 2007 gemeente Emmen

In 2015 is het voorzieningenaanbod op orde

Afspraak 8: In 2015 is 80% van de bevolking in Emmerhout tevreden over de winkelvoorzieningen en de multifunctionele voorzieningen (wijkcentrum c.a.) in de wijk

Afspraak 9: In 2015 is 65% van de bevolking in Bargeres en 55% van de bevolking in Emmer Compasuum en Barger Compasuum tevreden over (speel)voorzieningen voor de jeugd

Monitor: Onderzoek Wonen en Leefbaarheid 2007 gemeente Emmen

5.2.1 Wat gaan we daarvoor doen?

Verbetering van de woonomgeving in buurt, wijk en dorp

- c. In samenhang met de herstructurering (sloop en nieuwbouw) en renovatie van de woningvoorraad wordt de daarbij behorende openbare ruimte opnieuw ingericht
- d. De openbare ruimte bij de winkelvoorzieningen in Emmerhout, Bargeres, Emmermeer en Emmer Compasuum wordt opnieuw ingericht dan wel verbeterd
- e. Extra investeringen in onderhoud van de openbare ruimte

Voorzieningen

- f. De winkelvoorzieningen in Emmerhout, Emmermeer, Emmer Compasuum en Bargeres worden verbeterd door vervanging en renovatie
- g. In Emmerhout en Emmer Compasuum worden multifunctionele (wijk- en dorps) centra gerealiseerd
- h. Voor de jeugd worden multifunctionele speelvelden gerealiseerd in Rietlanden, Emmermeer, Zwartemeer, Erica, Barger Compasuum, Nieuw Schoonebeek en Nieuw Dordrecht
- i. voor jongeren worden nieuwe jongerencentra gerealiseerd in Klazienaveen, Emmen Centrum en Nieuw Schoonebeek

5.3 Afspraken t.b.v. verbetering van een gezonde en duurzame leefomgeving

Afspraak 10:

In 2015 alle risicovolle bodemvervuiling (spoedlocaties) geïdentificeerd en onderzocht

Afspraak 11:

In 2015 zijn de locaties waar sprake is van humane risico's gesaneerd danwel beheerst.

Afspraak 12:

De beheersing van risicovolle saneringslocaties Gero en VOCL Emmen Centrum (2x) wordt voortgezet en zo mogelijk worden meer stabielere en kosteneffectievere saneringsmaatregelen genomen.

Monitor: BIS gemeente Emmen

N.B.:

De gemeente Emmen kent geen situaties waar de normen voor luchtkwaliteit worden overschreden.

Alle saneringslocaties van wegverkeerslawaaï en raillawaaï (A-lijst) zijn opgelost.

5.3.1 Wat gaan we daarvoor doen?

- j. uitvoering geven aan de onderzoeken naar een meer robuustere en kostenbewuste uitvoering van de eeuwigvoortdurende grondwaterbeheersingen VOCL Emmen en Gero. Indien uit de onderzoeken geschikte uitvoeringsmogelijkheden naar voren komen zullen deze beheersingen zonedig worden aangepast.
- k. uitvoering geven aan het project aanpak spoedlocaties waarbij uiterlijk 31 december 2010 een overzicht gereed is waarin voor alle humane spoedlocaties is aangegeven welke (tijdelijke) maatregelen zijn genomen dan wel zijn voorzien
- l. uitvoering geven aan de bijdrageregeling bodemsanering voor locaties die bijdragen aan de stedelijke vernieuwing
- m. uitvoering geven aan gemeentelijke ontwikkelingsprojecten binnen het stedelijk gebied waar sprake is van bodemsanering
- n. verbetering en uitbreiding van de bodeminformatievoorziening
- o. het verbreden van de kennis over de risico's van het gebruik van de ondergrond, het verschaffen van instrumenten voor het benutten van kansen van de ondergrond., het optimaliseren van samenhang en afstemming tussen verschillende beleidsdoelen (energie, water, biodiversiteit, bodem en ruimtelijke ontwikkeling).

5.4 Financiën en hoe gaan we afspraken realiseren?

Financiën stedelijke vernieuwing / herstructurering

Totale inzet gemeente Emmen voor Stedelijke Vernieuwing

Kostenposten	Euro
-Kwaliteit woningvoorraad	€ 3.000.000
-Openbare Ruimte	€ 2.750.000
-Bodem	€ 6.250.000 (incl. restantopgave ISV-2) ²⁴
-Geluid	€ 0,--
Totaal	€ 12.000.000

Verwachte bijdragen partijen aan de stedelijke vernieuwing

Totaal	Gemeente Emmen	Rijk (ISV-3)	EU	Derden (bijv. corporaties, energiebedrijven, waterschappen)
€12 mln.	€ 7,8 mln. incl. overschot ISV-2 ²⁵	€ 4,2 mln.	€ 0	Afhankelijk van de inhoud van het Lokaal Akkoord Emmen.

De bijdrage van het rijk voor de derde ISV-periode is totaal **€ 4.198.474**. Naar verwachting zal een bedrag van € 4.800.000 uit het bodemsaneringbudget 2005 – 2009 (ISV2) doorschuiven naar de volgende periode. Hiermee is in de opzet gerekend.

Planning inzet middelen bodemsanering:

Planning ISV-3

	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal (2010-2014)
Spoedlocaties						
3.1. Bestaande verplichtingen	€ 400.000,00	€ 310.000,00	€ 320.000,00	€ 330.000,00	€ 340.000,00	€ 1.700.000,00
3.1. Aanpassen beheerssystemen *	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 400.000,00
3.2. Aanpak spoedlocaties	€ 150.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 550.000,00
Stimuleringsregelingen						
3.3. Bijdrageregeling bodemsanering	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 2.500.000,00
3.4. Ontwikkelingsprojecten gemeente	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 500.000,00
Overige						
3.5. Nazorg	€ 75.000,00	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	€ 75.000,00
3.6. Verbeteren/uitbreiden bodeminfo	€ 50.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 350.000,00
3.7. Nieuw bodembeleid	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 175.000,00
Totalen:	€ 1.350.000,00	€ 1.160.000,00	€ 1.220.000,00	€ 1.255.000,00	€ 1.265.000,00	€ 6.250.000,00

De inzet van gemeentelijke middelen voor stedelijke vernieuwing bedraagt volgens de begroting 2010 € 3.000.000. Dit bedrag wordt opgenomen in een herstructurerings- en opkoopfonds. Er zijn geen opbrengsten uit Stedelijke Vernieuwing te verwachten. In het overzicht wordt een inschatting gegeven van de verwachte inzet van de gemeente voor stedelijke vernieuwing met een toelichting op de verschillende kostenposten in de periode

²⁴ Betreft bodembudget ISV 3 ad € 1,45 en overschot ISV2 ad € 4,8 mln

²⁵ Betreft overschot ISV2 ad € 4,8 en begrotingsbudget ad € 3 mln

2010 tot 2015. Deze inzet omvat de rijksbijdrage ISV-3, het restant budget bodemsanering uit ISV-2 en de gemeentelijke middelen volgens begroting 2010.

Op het moment van vaststellen van dit MOP zijn nog onderhandelingen gaande met de woningcorporaties over hun bijdrage aan de stedelijke vernieuwing. Deze bijdrage zal kenbaar worden gemaakt na het sluiten van het Lokaal Akkoord.

Hoe gaan we realiseren?

De gemeente Emmen doet het Rijk een voorstel voor afspraken in het kader de fysieke pijler van het stedenbeleid 2010-2014 en waaraan de derde tranche van het investeringbudget is gekoppeld. Dit voorstel wordt als bijlage in de programmabegroting opgenomen.

convenant bevat de afspraken met het Rijk op hoofdlijnen. De maatregelen waarmee wordt bijgedragen aan de realisering van de afspraken met het Rijk worden jaarlijks als onderdeel van de programmabegroting aan de gemeenteraad voorgelegd.

Middels het Lokaal Akkoord worden de woningcorporaties verbonden aan het behalen van de beoogde resultaten.

Het uitvoeringskader Emmen Revisited zal worden ingezet om in samenwerking met (bewoners)organisaties uitvoering te geven aan de afspraken. Dorps - en wijkprogramma's vormen daarvoor de basis.

Bijlage 1.

Groeiemeenten ten opzichte van gemeenten met Vogelaarwijken.

Data analyse gemeente Emmen

Dataoriëntatie op potentieel stedelijk
vernieuwingsvraagstuk groeiemeenten
Ecorys, 6 mei 2009

Meerjarenprogramma ISV-3 Bodemsanering Emmen

1.1. Algemeen

Dit is het meerjarenprogramma ISV-3 bodemsanering van de gemeente Emmen, onderdeel uitmakend van het Stedenbeleid van de gemeente Emmen voor periode 2010-2014. Dit programma richt zich op het onderdeel bodem in het stedelijk gebied. Dit programma is opgesteld op basis van het beleidskader ISV-3 van het ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

De verdeling van de budgetten over de rechtstreekse gemeenten en de provincies is vastgelegd in het besluit van 5 januari 2009 houdende wijziging van het Besluit aanwijzing rechtstreekse gemeenten en verdeelsleutel stedelijke vernieuwing (wijziging verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014) (Stb. 2009, 29). In dit besluit zijn opgenomen de landelijke doelstellingen van stedelijke vernieuwing en nadere regels over het ontwikkelingsprogramma voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014.

Dit meerjarenprogramma ISV-3 bodemsanering van de gemeente Emmen heeft een looptijd voor de periode 2010-2014.

2. Verandering van bodembeleid, transitie van saneren naar beheren

Op 4 januari 2008 heeft minister Cramer een brief aan de Tweede Kamer aangeboden over het onderwerp bodemsanering. Deze brief vormt het uitgangspunt voor de herziening van de doelstellingen en afspraken in het bodembeleid. In deze brief sprak ze haar wens uit om gezamenlijk met de decentrale overheden af te spreken prioriteit te leggen bij de aanpak van locaties waarbij sprake is van risico's op het gebied van gezondheid, ecologie en verspreiding van ernstige grondwaterverontreiniging. Op 21 mei 2008 is tijdens een bestuurdersconferentie de grondslag gelegd voor de herontwikkeling van het bodembeleid. Op deze datum is een intentieverklaring getekend tussen VROM, IPO en VNG. Het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties is een verdere uitwerking van deze intenties en is op 10 juli 2009 door de betrokken partijen ondertekend. Sprake is van een transitie naar een bodemontwikkelingsbeleid. Dit betekent dat het bodembeleid in 2015 dusdanig is verbreed dat het beleid met betrekking tot de ondergrond, het gebiedsgerichte grondwaterbeheer en bodemsanering is geïntegreerd. Belangrijke wijzigingen zijn:

1. Verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden en uitvoering van het Rijk naar het bevoegd gezag. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van spoedlocaties, grootschalige grondwaterverontreiniging en de ruimtelijke ontwikkeling van de ondergrond komt bij het gemeentebestuur te liggen.
2. Sturing door beleidsafspraken neergelegd in bestuurlijke overeenkomsten. Het is van groot belang dat bestuurders van provincies, gemeenten en waterschappen zich voor de komende periode verenigen op de doelstellingen van het convenant.
3. Toenemende samenhang van het bodembeleid met het energie- en waterbeleid en het beleid voor de ondergrond. Samenhang en samenwerking tussen de verschillende beleidsdoelen zijn noodzakelijk voor een efficiënte en effectieve uitvoering van het nieuwe bodemontwikkelingsbeleid.
4. Verdere integratie van het bodemsaneringsbeleid in een gebiedsgerichte benadering mede in het kader van het ruimtelijke ordeningsbeleid.
5. Het onder milieuhygiënische randvoorwaarden accommoderen van het toenemend gebruik van de bodem als gevolg van ruimtedruk. De ondergrond moet duurzaam kunnen worden gebruikt, maar wel met oog voor de kwetsbaarheid van het bodemsysteem.

Er vindt een verschuiving plaats in het bodembeleid. De nadruk zal komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem. Hierdoor is er behoefte aan verbreding en verdieping. In het convenant zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Het verwerven van kennis over de risico's van het gebruik van de ondergrond;
2. Het benutten van de kansen van de ondergrond (voor bijvoorbeeld ondergronds bouwen, bodemenergie) en het verschaffen van instrumenten hiervoor, met behoud van kwaliteit;
3. Het optimaliseren van samenhang en afstemming tussen de verschillende beleidsdoelen (energie, water, biodiversiteit, bodem, en ruimtelijke ontwikkeling) teneinde de meest efficiënte benadering te bereiken;
4. Afspraken over de aanpak van spoedlocaties;
5. Het waar nodig aanpassen van de bestuurlijke taakverdeling toegesneden op een optimale uitvoering van taken en bevoegdheden.

3.1. Doorloop van prestaties uit periode t/m 2009

Tijdens de midterm-review in 2007 is geconstateerd dat de prestaties op de uitvoering van bodemsanering achter liepen op de taakstelling uit het ISV bodemsaneringsprogramma 2005-2009. Hierop volgend is een onderzoek verricht waarin ondermeer werd geconstateerd dat de dynamiek ter plaatse van de in gemeente Emmen aanwezige bodemverontreinigingen gering is. Naar aanleiding van het onderzoek zijn een aantal maatregelen genomen danwel in voorbereiding. Genoemd kunnen worden verbeterde afstemming tussen de interne diensten en het opzetten van een stimuleringsregeling. Echter bovengenoemde maatregelen hebben de dynamiek ter plaatse van de in gemeente Emmen aanwezige bodemverontreinigingen onvoldoende kunnen stimuleren waardoor de opgelopen achterstand niet tijdens planperiode 2005-2009 kon worden gerealiseerd. Het niet gerealiseerde deel van de taakstelling van het ISV bodemsaneringsprogramma 2005-2009, uitgedrukt in bodemprestatie-eenheden (bpe), schuift door naar planperiode 2010-2014. Op basis van een eerdere raming naar aanleiding van de midtermreview 2007 zal circa 600.000 (\pm 100.000) bpe doorschuiven.

In ISV-3 spelen, vanwege de decentralisatiegedachte, gedetailleerde prestatieafspraken als bpe, geen rol meer. Er worden in ISV-3 wel afspraken op hoofdlijnen gemaakt. In dit MOP ISV-3 zijn daarom geen gedetailleerde prestatieafspraken in bpe opgenomen, ook niet voor de doorgeschoven taakstelling uit planperiode 2005-2009. Geconstateerd is dat het meten van bodemprestaties middels één instrument, de bodemprestatie-eenheid (bpe), een onvoldoend beeld geeft van de daadwerkelijk gepresteerde prestatie. De onderzoeksinspanning die leidt tot verkleining van de werkvoorraad komt niet in het cijfer tot uitdrukking. Daarnaast is de gemeente steeds meer afhankelijk van saneringen die worden uitgevoerd door de markt. Hierbij geldt de specifieke dynamiek van de gemeente Emmen en de recente economische ontwikkelingen. Desondanks zal Gemeente Emmen een sterke inspanning verrichten om de doorgeschoven taakstelling zoveel als mogelijk in planperiode 2010-2014 te realiseren.

In de gemeente Emmen zijn een aantal ISV-bodemsaneringsprojecten die vanuit periode 2005-2009 doorlopen naar periode 2010-2014. Het betreffen de volgende bodemsaneringsprojecten:

1. DR011400157/DR011400206, VOCL Emmen Centrum, Weerdingerstraat 3-4/Noorderstraat 9, Emmen;
2. DR011400067, Gero, 1^e Kruisdiep wz 70, Nieuw Weerdinge;
3. DR011400041, Oosterdiep wz 119, Emmercompasuum.

De projecten VOCL Emmen en Gero betreffen voortdurende grondwaterbeheersingen.

De jaarlijkse kosten van beide grondwaterbeheersingen zijn aanzienlijk en eeuwigdurend. Inmiddels zijn onderzoeken/pilots in voorbereiding waarbij gezocht wordt naar een meer robuuste danwel een meer kostenbewuste aanpak van deze grondwaterverontreinigingen. Op basis van deze onderzoeken zullen de huidige beheerssystemen zonodig worden aangepast danwel een meer robuuste saneringsvariant worden voorgesteld. Overigens zijn de kosten van een meer robuustere saneringsvariant zeer aanzienlijk. Voordeel van een meer robuuste saneringsvariant ten opzichte van een beheersvariant zijn de sterk verminderde jaarlijks terugkerende beheerskosten. In de bijgevoegde planning (paragraaf 4.2) is uitgegaan van voortzetting en aanpassing van de huidige beheerssystemen.

Tevens zal onderzocht worden of het mogelijk is een fonds te vormen (zie ook paragraaf 3.4) waarin de kosten van de twee grondwaterbeheersingen kunnen worden ondergebracht zodat de uitvoering ook op langere termijn (na 2014) zeker kan worden gesteld. Voorgesteld wordt om bij realisering van genoemd fonds de totale hoeveelheid te realiseren bpe's op deze twee grondwaterbeheersingen in één keer "af te tikken".

Aan het Oosterdiep wz 119 te Emmercompascuum is een sanering in uitvoering. Verwacht wordt dat deze sanering de komende periode zal worden afgerond.

3.2. Aanpak spoedlocaties

In het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties (zie hfdst. 1) zijn afspraken gemaakt om tot een versnelling van de aanpak te komen van de locaties met een bodemverontreiniging waar sprake is van humane, ecologische danwel verspreidingsrisico's. De humane spoedlocaties zijn hierin prioritair. Concreet zal gemeente Emmen uiterlijk 31 december 2010 een overzicht gereed dienen te hebben waarin voor elke humane spoedlocatie is aangegeven welke (tijdelijke) maatregelen zijn genomen danwel voorzien. Deze humane spoedlocaties dienen in 2015 te zijn gesaneerd danwel de risico's te zijn beheerst. Voor de spoedlocaties waar sprake is van ecologische danwel verspreidingsrisico's dient gemeente Emmen een overzicht gereed te zijn uiterlijk 31 december 2015.

In 2006 is in gemeente Emmen gestart met de identificatie van potentiële spoedlocaties vanuit haar werkvoorraad Landsdekkend Beeld Bodem (LDB). Op basis van historische onderzoeken (HO) en landelijke criteria zijn uiteindelijk 175 potentiële spoedlocaties geïdentificeerd. Hiervan zijn 150 locaties een bedrijfslocatie. In 2008 is gestart met de uitvoering van de OO's op die locaties waar gemeente Emmen initiatiefnemer is. Voor bedrijfslocaties die zijn aangemerkt als potentiële spoedlocatie zal bij de eigenaar het OO worden opgevraagd. Verwacht wordt dat voor circa 70 bedrijfslocaties een OO zal worden opgevraagd. Opgemerkt wordt dat t.a.v. de uitvoeringsverplichting uit het convenant met betrekking tot de bedrijfslocaties die aangemerkt zijn als potentieel spoed de gemeente Emmen sterk afhankelijk van de bereidwilligheid tot meewerken van de bedrijfseigenaren.

Verwacht wordt dat uit het onderzoek identificatie spoedlocaties op enkele locaties in de gemeente Emmen daadwerkelijk sprake zal zijn van humane, danwel ecologische of verspreidingsrisico's. Op dit moment is het aantal locaties binnen gemeente Emmen waar daadwerkelijk sprake is van humane, ecologische danwel verspreidingsrisico's in onderzoek. Gezien de fase in het proces is het benodigde budget voor de aanpak van spoedlocaties nog zeer onzeker.

Eén van de bodemverontreinigingslocaties waar naar alle waarschijnlijkheid sprake is van spoed op basis van verspreidingsrisico's is de locatie Zincoat, Boerdijk 32 te Veenoord. De

verontreinigingproblematiek op deze locatie is zowel in technische als in juridische opzicht uiterst complex waardoor de aanpak van de bodemverontreiniging wordt bemoeilijkt. Een oplossing dient te moeten worden gevonden waarmee eventuele ecologische en verspreidingsrisico's m.b.t. de grondwaterverontreiniging kunnen worden gesaneerd danwel beheerst. Indien mogelijk dient gelijktijdig een oplossing te worden gevonden voor de havenslibverontreiniging en de grondverontreiniging op het bronperceel.

3.3. Bijdrageregeling bodemsanering

De ISV-bodemsaneringsbudget is bedoeld om een gewenste maatschappelijke ontwikkelingen in stedelijk gebied op locaties met een bodemverontreiniging mogelijk te maken. Dit budget is beschikbaar voor projecten binnen de gemeente Emmen door marktpartijen waarbij sprake is van maatschappelijke ontwikkeling en bodemverontreiniging. Er blijkt bij de marktpartijen vraag te zijn naar deze bijdrageregeling. De bijdrageregeling bodemsanering is een financiële bijdrage aan eigenaren van locaties waar de bodemverontreiniging een belemmering vormt voor gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Doel van de bijdrageregeling is saneringsprojecten die een bijdrage leveren aan de stedelijke vernieuwing mogelijk te maken. De bijdrageregeling wordt als belangrijk instrument gezien in het bereiken van de bodemsaneringopgave van gemeente Emmen. De uitwerking van de bijdrageregeling bodemsanering is in voorbereiding. Het succes van de bijdrageregeling bodemsanering is overigens sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt.

De bijdrageregeling bodemsanering geldt niet voor bestaande bedrijfsterreinen aangezien hiervoor andere financieringskaders zijn (cofinanciering, bedrijvenregeling en de draagkrachtenregeling).

3.4 Ontwikkelingsprojecten gemeente Emmen

Voor de ontwikkelingsprojecten van de gemeente Emmen binnen het stedelijk gebied waar sprake is van bodemverontreiniging en maatschappelijke ontwikkeling is een budget beschikbaar voor de uitvoering van bodemsanering. Uit het verleden blijkt dat voor dergelijke gemeentelijke ontwikkelingsprojecten budget gereserveerd dient te worden om stagnatie of zelfs afstel als gevolg van bodemverontreiniging te voorkomen.

3.5. Nazorg

Gemeente Emmen is op verschillende locaties met bodemverontreiniging nazorg- en monitoringsverplichtingen aangegaan. Dit betreft bijvoorbeeld het baggerslibdepot Bargermeerkanaal. De nazorgverplichtingen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het in stand houden van de aanwezige leeflaag en monitoringsverplichtingen. De kosten van alle nazorg- en monitoringverplichtingen van gemeente Emmen zijn nog onvoldoende in beeld gebracht. Er zal een onderzoek worden gestart waarbij alle nazorg- en monitoringverplichtingen van gemeente Emmen in beeld worden gebracht. Tevens zal worden onderzocht naar mogelijkheden om een fonds te vormen waaruit de kosten van alle nazorg- en monitoringverplichtingen én langdurige beheerskosten van de gemeente Emmen kunnen worden gefinancierd (zie ook paragraaf 3.1). Doel van het fonds is de uitvoering van deze verplichtingen ook op langere termijn zeker te stellen.

3.6. Verbeteren/uitbreiden bodeminformatie

In het convenant wordt gesproken van een transitie van saneren naar beheren. Aan een goede ontsluiting van de bodeminformatie, voor zowel interne als externe gebruikers, worden steeds hogere eisen gesteld. Gemeente Emmen heeft de afgelopen jaren al sterk ingezet op het verbeteren van de bodeminformatiekwaliteit en de ontsluiting daarvan. Naar aanleiding van

de doelstellingen uit het convenant zullen de komende jaren steeds meer gegevens moeten worden verzameld. Het gaat hierbij om gegevens met betrekking tot de ondergronds bouwen, WKO, water enz.). Ook dienen deze gegevens op een goede wijze te worden ontsloten. De komende jaren investeert gemeente Emmen verder in haar bodeminformatievoorziening.

3.7. Nieuw bodembeleid

In het convenant wordt gesproken van een verschuiving in het bodembeleid naar een bodemontwikkelingsbeleid. Het beleid richt zich niet meer enkel op het wegnemen van risico's. De nadruk zal komen te liggen op creatief, innovatief en integraal gebruik van de bodem. De toenemende samenhang van het bodembeleid met andere beleidsterreinen vragen verbreding en verdieping van de kennis van de (lokale) bodem. Er zal kennis en (geo)informatie worden verzameld en worden ontsloten. In het convenant is een hoge ambitie neergelegd die de komende jaren nader worden uitgewerkt. Gemeente Emmen zal de komende jaren investeren in verbreding en verdieping van haar kennis en de daarbij benodigde instrumenten aanschaffen om gebiedgericht grondwaterbeheer, grondwaterbeleid en duurzaam beleid van de lokale ondergrond mogelijk te maken.

4. Planning en financiën

4.1. Financiën/beschikbare gelden

In de vorige planperiode 2005-2009 is een achterstand ontstaan in de uitgaven van de verkregen ISV-budget. Het overschot van het ISV-bodemsaneringbudget 2005-2009 is in overleg met het ministerie van VROM doorgeschoven naar periode 2010-2014. Het overschot van het ISV bodemsaneringbudget 2005-2009 zal worden ingezet voor de realisering van de bodemsaneringdoelen van de gemeente Emmen.

Uit de rijksmiddelen voor periode 2010-2014 is aanmerkelijk minder budget beschikbaar voor de uitvoering van bodemsaneringen in binnenstedelijk gebied dan in voorgaande perioden. Voor planperiode 2010-2014 is aan gemeente Emmen een budget beschikbaar gesteld van 1,45 miljoen euro. Vanuit de landelijke verdeelsleutel is van dit budget € 550.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de aanpak van de spoedlocaties. Gezien de fase waarin de aanpak van de spoedlocaties in gemeente Emmen thans verkeerd (OO-fase) is er nog veel onzekerheid over de kosten.

Enkele projecten zijn gestart in voor of tijdens ISV-2 en zijn thans nog in uitvoering. De kosten van deze projecten lopen in de planperiode 2010-2014 door. Het betreffen doorlopende verplichtingen van de projecten uit paragraaf 3.1 met hoge jaarlijkse kosten.

Het aan gemeente Emmen beschikbaar gestelde budget van 1,45 miljoen voor periode 2010-2014 is onvoldoende om de aangegane verplichtingen te kunnen financieren. Met het doorschuiven van het overschot uit het ISV-bodemsaneringsbudget 2005-2009 (verwacht circa 4,8 miljoen) naar planperiode 2010-2014 wordt verwacht dat de (doorlopende) verplichten van gemeente Emmen alsnog kunnen worden behaald en de uitvoering van de bodemsaneringsoperatie in het binnenstedelijk gebied van gemeente Emmen alsnog voldoende kan worden gewaarborgd.

4.2. Financiële planning bodemsanering

Planning ISV-3

	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal (2010-2014)
<i>Spoedlocaties</i>						
3.1. Bestaande verplichtingen	€ 400.000,00	€ 310.000,00	€ 320.000,00	€ 330.000,00	€ 340.000,00	€ 1.700.000,00
3.1. Aanpassen beheerssystemen *	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 400.000,00
3.2. Aanpak spoedlocaties	€ 150.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 550.000,00
<i>Stimuleringsregelingen</i>						
3.3. Bijdrageregeling bodemsanering	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 2.500.000,00
3.4. Ontwikkelingsprojecten gemeente	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 500.000,00
<i>Overige</i>						
3.5. Nazorg	€ 75.000,00	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	€ 75.000,00
3.6. Verbeteren/uitbreiden bodeminfor	€ 50.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00	€ 350.000,00
3.7. Nieuw bodembeleid	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 175.000,00
Totalen:	€ 1.350.000,00	€ 1.160.000,00	€ 1.220.000,00	€ 1.255.000,00	€ 1.265.000,00	€ 6.250.000,00

* Opgenomen zijn de kosten voor onderzoek/pilots aanpassen van de huidige beheerssystemen ter plaatse van VOCL Emmen en Gero. Indien blijkt dat een meer robuustere saneringsvariant mogelijk is zijn de kosten aanzienlijk hoger.